కలిమహారాజు నాటకము

13222

శ్రీ

శుభమ్.

శ్రీమత్కాళిమహాశ్లోకమ్.

౧ ఇత్యాది టీకాప్రసారమునను । కాళీ
క్షేత్రయోగమువ... ౧౦౫

విశాఖపట్నంజిల్లా సాలూరు తాలూకా

శ్రీపాచిపేట నివాసులైన

రాజా త్యాడపూసపాటి వీరపరాజు

దక్షిణకవాటదుర్గరాజు బహదర్ శ్రీపాచిపేటయువరాజుగారిచే

రచియింపఁబడినది.

శ్రీమద్విరోధికృద్వత్సర మార్గశీర్ష బ౹ తదియా శుక్రవారం

తే 8—12—11 ది

శ్రీ

Printed at the S. V. Press,

Vizagapatam.

1912.

తలఁచి గంపడునత్త కాయలకునొకట । ద్రుడ్డు దెబ్బనినట్లు ముందుగనువాటి।
కప్రయోగమొనర్చినా వొసెబాసు । కలి । ౪ ।

సీ॥ శ్రుతులనునమ్మి తద్గతులఁజరింపుచు హిందువులెల్లఁ బెంపొందుచుండ।
తమఖురాన్నమ్మి తత్క్రమమునటింపుచు సుముఖంబుగను తురుష్కులు
చెలంగ। బైబిలునమ్మి తత్పద్ధతుల్గమనించి క్షితిని హూణులు మహోన్న
తిఁదలిర్ప। తమతమ వేదశాస్త్రముల నమ్మితరమతస్థు లట్లుమెలంగి తన
రుచుండ॥ తే॥ గీ॥ యిందుమా హిందువుల మతులందుముందు। సందొ
నర్చి ప్రవేసించినకలవేద। నిందితుల జేసితివి మమ్మునీవగతుల ॥కలి॥ ౫ ॥

సీ॥ మాశాస్త్రములరీతి మమ్ముఁబాలింపుచు నున్నవారు ప్రభుత్వమున్న
వారు। మాకులాచారాత్మ మతముల జోలిరాకున్నవారు ప్రభుత్వమున్నవా
రు। మాకువిద్యాగంధ మహిమలు నేరుపుచున్నవారు ప్రభుత్వమున్నవారు।
మాకు ధర్మాధర్మ మార్గోపదేశులై యున్నవారు ప్రభుత్వమున్నవారు।
తే॥ గీ॥ యిట్టిధర్మప్రభుత్వమం దిహాపరాది। సుఖములు గణింపకున్నమా
శిఖలుఁబట్టి। యీడ్చిదుర్గతులను బెట్టియీడ్చుఁదగున। కలి ॥ ౬ ।

సీ॥ శాస్త్రధర్మాచార చర్చలులేకున్న విధవావివాహము ల్వెలయుచుం
డె। శాఖాపరిసంగతి నంస్మరింపక పెక్కుబంధుత్వములు సేయఁబడుచునుం
డె। జాతిభేదములు విచారింపకందరు నేకపఙ్క్తిని భుజియింపుచుండె। రైక
మత్యమటంచు నధికులవాచ్యులు మేనులొక్కటిగాఁగ మెలగుచుండె॥
తే॥ గీ॥ మాప్రభుత్వమువారెంత మాత్రమైన। మాకులాచారములు జో
లిరాకయున్న। నీవలన నిట్టినుమర్మలావహిల్లె। కలి । ౭ ।

సీ॥ బ్రాహ్మణులము మేము బ్రహ్మనెమ్మోమునఁ బుట్టినామను తెల్వి పో
డమెనెందు। క్షత్రియులము మేము జగదీసుబాహులఁ బుట్టినామె తెల్వి పో
డమెనెందు। వైశ్యులమేము వాగ్వనితావరోరులఁ బుట్టినామను తెల్వి పో
డమెనెందు। పాదజులము మేము పరమేష్టిపదములఁ బుట్టినామను తెల్వి పో
డమెనెందు ॥ తే॥ గీ॥ నట్టియామ్నాయ శాస్త్రరీతి వాసనలోక। విప్రశుతా
చారకర్మలు విడచినీదు। కూహికంబునఁగుజనులు కుజనులైరి ॥ కలి ॥ ౮ ।

సీ॥ డబ్బాన తొంబదేండ్లబ్బాయికా తేండ్ల చిన్నపిల్లలకుఁ జేండ్లి సేయు
వారు। కలవారలైనచాల్కులవిచక్షణలేక చంటిపాపలఁ బెండ్లినల్పువారు।
కానివాఁడైనను మేనరకంబని నినువులఁ బెండ్లికినొసఁగువారు। పతిగతించి
ననేమిభాగ్యమబ్బునటంచు కోరికూఁతులఁ బెండ్లిగూర్చువారు। తే॥ గీ॥ నగు

చునున్నారు సరివారునగుచునుండ । నీదుజోడును వర్ణంబునాడెముందగ ।
వెంచకనునీకు లోకువైపంచజనులు । కలి । ౯ ।

సీ॥ తప్పింపుచుంటివి దైవకార్యాసక్తి భూసురార్చనభక్తి భూజనులకు । మెప్పింపుచుంటివి మేదినిలో దురాచారసంస్కార పరిచారులకును । యొప్పింపుచుంటివి తప్పుసాక్ష్యములకు పాపపుణ్యమెఱుంగు పండితులకు । నొప్పింపుచుంటివసమాన కళాచార సంపన్నులకుబుధ్వచాలకున్న । తే॥ గీ॥ యిట్టిదారాభక్తి శీలుసంబట్టకేసి । నట్టివిధినసవలెగాక పట్టినిన్నుం । దిట్టంబనిలేదు నూవెబల్లిట్టుపివె ॥ కలి ॥ ౧౦ ।

కన్యా కావి క్రియం.

సీ॥ కన్యాప్రదాన ఫలస్వస్తుల నేతి పుణ్యులంచునుపల్కు భూమిసురలె । గరిమసాలంకృతి కన్యాప్రదాన మత్యిలఘుఫలంబను నగ్రజనులె । కన్యకావిక్రయంబన్యాయ మనుచను పన్యాసములొసంగు బ్రహ్మకులులె । కన్యాక్రయార్థభక్షకుల్లకై రౌరవోత్పత్తియంచు వసించు ప్రాజ్ఞతములె । తే॥ గీ॥ నిన్నిపుడుగూడిమున్నుందా మన్ననుదులు । మన్నల నుజుట్టియమ్ముచున్న వారు । కన్నియలనీమహామహి మెన్నదరమె । కలి । ౧౧ ।

సీ॥ నూఱులసంఖ్యను మీరుచున్నారిదే । బ్రాహ్మణోత్తములెంత ప్రాజ్ఞలోకొ । వేలసంఖ్యనుదాటి వెళ్లుచున్నారిదే వైష్ణవోత్తములెంత వారలోకొ । లక్షలుపైనిదె లంఘించుచున్నారు క్షత్రియోత్తములెంత శ్లాఘ్యులోకొ । వారిపేరలమర్త్య వరలుచున్నారిదే వైశ్యోత్తములదెంత వారలోకొ । తే॥ గీ॥ కన్యకావిక్రయము లందగన్యపుణ్య । మాన్యజనులంమపీరలేధన్యులనివ । దాన్యులననొప్పి నీదుకారుణ్యగరిమ । కలి । ౧౨ ।

పసిబాలికావృద్ధపరిణయం.

సీ॥ రతిపుత్రఫలము దారాపరిగ్రహోద్వాహ మనుచుకలావష్టి యనుచుందెలసి । తెలసియాయుర్భాగ్యముల గోచరములని షష్టిపూజలుండేరు జవ్వనులకు । పాలపాపలనమ్మి పాపపుధనముంగడించుతు రవ్వలనువారెలివరకుం । బ్రతికిననేమి తత్పరిణయఫలముందంజాలు దుర్దేశగ్గుమాలిపె డి । తే॥ గీ॥ లాడుచుందురు మగలుడబ్బాసనిత్తు । రమ్మపాకానకరుదెంచు సంతకయ్యు । లోకమునకేంగు నీదురాలోచనమురా, కలి । ౧౩ ।

సీ॥ దంతిక్షలంబులందనసిద్ది పుత్రటన్నం నూనపెండ్లెననంగానరావు । బి

గికౌఁగలింతలఁ బెనగించెదరటన్న మేనసత్వంబించుకైనలేదు। కలికివాల్
జూపుల నలరించెదరటన్న కనులపై రెప్పలు కప్పియుండు। చెక్కులుముద్దిచ్చి చొక్కించెదరటన్న నొక్కునొక్కులఁబడి స్రుక్కియుండు। తే॥ గీ॥
నవలరతిసౌఖ్య మింక లేమందుమర్ద। కాంతనగుచుండె నిట్టిదుష్కార్యకథ
లు। మూలమిందుకునీ పెబో ముఖ్యముగను। కలి॥ ౧౪॥

సీ॥ అందతీగోను తాతాదాయెదాయని పిలుచుచ్రో జిలిబిలి పలుకుల
ను। తగువారిలోనున్న తలితప్పటడుగులు నిడుచువచ్చెడుముద్దు నడకలకు
ను। పదుగురిలోనున్న పగుగున నేగెంచి తొడఁబట్టి వేలాడు దుడుకులకును।
వెనువెన్కనరుదెంచి కనుదోయిమూయుచు నవ్వించునూగు నవ్వులకు
ను। తే॥ గీ॥ నానమదినూనకను మతిహీనులగుచు। తానలముగొని పెం
ష్లాడనూనరుముది। మానిసులు నీప్రభావసన్నుతులగుదు। కలి॥ ౧౫॥

సీ॥ కటకటా మెడముల్లి తటుకునఁబరిమార్చ కోడిపిల్ల నమ్ముకొనసగి
ది। హాహాతాత ముసాలి ముల్లులఁదెగగొట్ట గొర్రెపిల్లలనమ్ముకొనగతి
ని। శివశివాకటికుకల్ చెండాడిబలుకీడ కూనమేకనమ్ముకొనయట్లు।
యకటాటావ్రమంచి మెకటకై గూల కన్నెదూడలనమ్ముకున్నరీతి॥
తే॥ గీ॥ సిపులఁతెము పాపాపు లవృద్ధవరుల। కమ్ముచున్నారు దుష్కృత
మునకసీమ। కలిఁ దక్షాపచే వ్రగగణ్యహాహా। కలి॥ ౧౬॥

వితంతువివాహము.

సీ॥ వేదవేదాంగసంవేదులై ప్రఖ్యాతిగాంచిన తమబుద్ధికౌశలంబు।
సకలశాస్త్రార్థగోచరులై సమాఖ్యను చేకొను తమబుద్ధివాకచక్య। మఖిలపు
రాణేతిహాసకళాభిజ్ఞ భూషితంబగుతెమ బుద్ధిబలము। వివిధాలంకార కవి
తాప్రభావ నిరూఢమౌతమబుద్ధిప్రౌఢితంబు। తే॥ గీ॥ విధవపెండ్లి డ్లయందు
నవిశదపరచు। చున్న వారలు నీప్రభావోన్నతినిఁక। హిందువులఁగొందతె
ది ధర్మహీనముసక। కలి॥ ౧౭॥

సీ॥ చాటింపుచున్నారు సభలఁగావింపుచు। విధవావివాహముల్ వి
ధియటంచు। ప్రకటింపుచున్నారు పత్రికాముఖములవిధవావివాహముల్
విధియటంచు। కల్పింపుచున్నారు గద్యపద్యంబులు విధవావివాహముల్వి
ధియటంచు। తెలిపింపుచున్నారు దేశదేశంబుల విధవావివాహముల్విధి
యటంచు। తే॥ గీ॥ వేదశాస్త్రజ్ఞులైనట్టి విప్రవరులె। యిదిదురాచారమ

నుచు నూహింపరైరి । నీమహాకలివార్ధిఘోషమునింగి ॥ కలి ॥ ౧౮ ॥

సీ॥ అమ్మాత్రయయుక్తమియ్యదికాదటన వేదములన సందర్భముల్ గలవటంచు । మన్నింపశాస్త్రసమ్మతమిదికాదన శాస్త్రంబులెల్ల ననత్యమంచు । ఘనపురాణోక్తంబుగాదటంచనఁగ పురాణంబులను నమ్మరాదటంచు । ఆచారహీనమియ్యదియన నెప్పటికదియె యాచారమంచను వదింతు ॥ తే॥ గీ॥ రంగజులె విధవపెండ్లిండ్ల కవాహమెచ్చ । పచ్చుతో లిసంతు వారిని వశ్యపరుచు । కొంటెవిరముందు తెలసెనీ కొంటెతనము ॥ కలి ॥ ౧౯ ॥

సీ॥ విధవా వివాహముల్ వెలయింపజేయుట విధవశబ్దార్థంబు విశదమయ్యె । వారిని యోగంబువలన నేర్పడె పునస్సంధానశబ్దార్థ సరణిసరణి । వారిసంభోగంబువలనఁ దెల్లంబయ్యె నహహా రంభా భోగమనువిధంబు । వారిపుత్రావాప్తివలన వేద్యంబయ్యె గోళకాభిఖ్యార్థ మూలమంత్ర ॥ తే॥ గీ॥ మారనేటికి వీటిని హాస్యములిల । దేటపడెలోకులకు నిరాఘాటమునను । దాటుచున్నదినీకలిఘోటకంబు ॥ కలి ॥ ౨౦ ॥

సీ॥ బాలవితంతులఁ బరిణయంబొనరింప భ్రూణహత్యలు మహాపోవునంతు । తమంగి వైధవ్యదశనొందుయువతులు భ్రూణహత్యలు సేయఁబూనరొక్కొ । యొకవేళ వారొకించుక రతిసుఖ మెఱుఁగుదురన జనించినది. ముదమలుగ [illegible] మెరుంగనివార లేయూరుకొనకున్న నుందురా చనిపోరిగున్న [illegible] తే॥ గీ॥ విధవలేనట్టి సతులున్న వెలఁదులున్న యభి । చారులైయున్న [illegible] । యిట్టిమర్యాదములకు నీవేకనోచి ॥ కలి ॥ ౨౧ ॥

సీ॥ [illegible] రతిసౌఖ్య మొనరించి పతిగతించినవారి సంగతి జెప్పరైరి [illegible] యొకవారమునఁ గేళి యొనరించి వరుఁడీల్గు వారిమాట దలంపనేరరైరి । [illegible] పక్షమునఁ గీడలొనరించి ప్రియుఁడు గతించువారల మాట తెల్పరైరి । [illegible] నెలరమియించి యుధవుండు మరణించువారల గతియేమి పల్కరైరి ॥ తే॥ గీ॥ వీరు రతిసౌఖ్య మొల్లనివార భ్రూణ । హత్యలొనరింపరాని మహాత్మ్యమయ్యె । బాలవిధవా వివాహంపుఁ బట్టుదలలు ॥ కలి ॥ ౨౨ ॥

సీ॥ ఉన్మత్తకిహాయునహాయమౌనట్టుల కంతికిగలపట్టుగదపినట్లు । సమ్మవారూగ ఘూపమ్ము వేసినరీతి గయ్యాళులకుఁ దిట్లుగఱపినట్లు । వెఱ్ఱికుక్కల నోళ్లఁగట్టులుంచువిధంబు పిచ్చికిరాతులందిచ్చుకరణి । బోడికో డెలకును పోట్లముప్పు తెఱఁగు దూబర్లమొలడబ్బు దోపుపగిది ॥ తే॥ గీ॥ వెలికిపురి

కొల్పుచున్నారు విధవలకును । పెండ్లి పెండ్లని మరి మఱి పెద్దవారె। పాపభయమింత లేకనీ ప్రాపకమున ॥ కలి ॥ ౨౩ ॥

సీ॥ కల్పాదిదైవసంకల్పంబుఁగలిగున్న విధవా వివాహముల్ విధిగనలరు । మన్త్రతోద్ధారకస్వామి వాక్రుచ్చిన విధవావివాహముల్ విధిగనలరు । ధర్మశాస్త్రాచార ధారాళమైయున్న విధవా వివాహముల్ విధిగనలరు । దాంతసంబోనరించు దొరలు శాసించిన విధవావివాహముల్ విధిగనలరు॥ తే॥ గీ॥ వంతలిందుకు బుద్ధులై యుండురట్టె। యెవ్వరుంగాని కొందఱిల్లిల్లవారిఁ। జేయుమనునట్టి దుర్బుద్ధి కాఁగుపీవె ॥ కలి ॥ ౨౪ ॥

సీ॥ తమకిష్టమున్న వితంతువివాహముల్ సలుపవచ్చునటంచు శాసనంబు । గావించియున్నారు గదప్రభుత్వమువారు తెలిసియుండిరికదా పలయువారు । తమయింటనున్న వితంతువులకుఁబరిణయము లొనర్చకొనంగ రాద। వలదనువారెవ్వరిల నెల్లవారి నాత్మక్రియఁ నడిపింపఁదలఁచుటదియ ॥ ॥తే గీ॥ వనముఁజెఱిపెను తా జెడ్డవనచరమను । దినమున్నది రాయిట్టిపనలొనర్చు। మనుచుఁబురికొల్పుచున్నట్టి ఘనుఁడపీవె । కలి ॥ ౨౫ ॥

సీ॥ ఆచారవిరహితమైన శాస్త్రంబుప్రయోగ మాధమ్ము లేకున్న యట్టె । వ్యాకరణంబన వ్యవహరింపఁగజనదనుట ప్రాజ్ఞులెఱింగియుదధరిత్రి। నాచారహీనమైనట్టి వితంతు వివాహంబునకు శాస్త్రవాదమేల । నాచారసంపన్నులగు వారవిందు కామోదింతురాయిట్టి మొఱ్ఱలకును॥ తే॥ గీ॥ ద్విజులు దలకొందురాయిది వృజినమనక । నిజముచర్చింప నీజగద్విజయమున దుఃప్రజలఁగారించు నీమహా భుజబలంబె ॥ కలి ॥ ౨౬ ॥

సీ॥ ఆబాల్యముగ వివాహంబులుమాని ధన్యాత్మలైవెలయు కన్యకలువేరో । వాగ్దత్తమైన యవ్వాలవరుల్ మడసిన నియతిగానుండు మానినులువేరో । పాణిగ్రహణమయి పతులుగతించ సద్గతులఁజరించు యువతులులు వేరో। మూఁరుమన్నూఁగలవారిలో ధవుల్ ల్గ మరి పెండ్లికానియుగ్మలులువేరో ॥ తే॥ గీ॥ కన్నులారఁగనంబడుచున్న విధవ। కన్నెలకుఁబెండ్లి పెండ్లను చున్నవారు । నిన్నిపుడుగూడనీమహిమెన్నవశమ ॥ కలి ॥ ౨౭ ॥

వితంతివపనక్రియ.

సీ॥ పడినయామిషమును పక్షులపేక్షించునట్లు పురుషహీనమైనయువతిఁ। జూచువారెల్లను చులకనపేక్షింతు రిదియు పాపమనక హీనమతుల। ఉంచుఁబంచమువేదనాదు వచించుట విశదమేగద శాస్త్రవిదులకెల్ల । నట్టియపే

షుల కాదారము విలాసమడియు లేకున్న ద్రోహములడంగు ॥ తే॥ గీ॥ వసి
విధించిరి బుధులుముండనము విధవ। వనితలకు లెన్సగాదిదంచనువదించు।
ఘనులు నీకలివార్ధిమునింగిధరణి ॥ కలి ॥ ౨౮ ॥

సీ॥ వైధవ్యదశనొందువని తలకెల్లముండనముంగావింతురేమని వచిం
త్రు। పలువురు చేమాతఁబడరుక్షత్రియకాంత లంతఃపురంబులందలరియు
న్కి। మారుమన్నెలుంగలమనుజాంగనలకెట్టి ప్రతిబంధములు లేకఁబరగు
చుంట। నీరెండువిధములనె నయఁ వర్ణులాచార నియతిచేసిగజోరు ॥
తే॥ గీ॥ జాతులవితంతువులకట్లు సల్పుచుందురిదిరాజకీయుంగూడదంచె
దిరివాద।ము నకుఁదార్కొనువారుని మొదలిబంట్లు। కలి ॥ ౨౯ ॥

సీ॥ వాసనసూనియుల్ వ్రాసిదున్వ్రాలులుండిన నేమి లేకుండనేమి।
కొమరుకీల్జడ వేసుకొనరాని నెఱికురులుండిన నేమి లేకుండనేమి । తావి
పూసరములఁదాల్పనిధమిల్లముండిన నేమి లేకుండనేమి । తలనలంకార
ముల్ ధరియింపరాని కొప్పుండిన నేమి లేకుండనేమి ॥ తే॥ గీ॥ ప్రాణనాథు
లులేని పూబోణులకిల। నహహ విపరీతవాదములహరహంబు। వినవలసి
వచ్చె నీసమావేశమునను ॥ కలి ॥ ౩౦ ॥

వివాహసంబంధనివృత్తి

సీ॥ ఆమ్నాయవిధుల జెన్నలగారు పెండిలి కంట్రాక్టనుటకన్నఁ గలదె
వెట్టి। ఘనమంత్రసూత్రబంధనకృతోద్వాహంబు కంట్రాక్టనుటకన్నఁ గల
దె వెట్టి। అగ్నిసాక్షిగఁజేయునట్టి వివాహంబు కంట్రాక్టనుటకన్నఁ గలదె వె
ట్టి। కర్మకాండాచార ఘటితంబగు పెండ్లి కంట్రాక్టనుటకన్నఁ గలదె వెట్టి।
తే॥ గీ॥ తాలుముగలకుఁ బెండ్లి కంట్రాక్టటంచు। నిచ్చలేకుండినను తప్పవచ్చ
నంచు। వాదములుసేయువారు నీవారుసుమ్ము ॥ కలి ॥ ౩౧ ॥

సీ॥ దాయభాగాహర్తలెతండ్రి కుమాళ్లకే కంట్రాక్టువల్లను కలిగెనొ
క్క। రాజ్యాధికారంబు రాజాగ్రసుతునకే కంట్రాక్టువల్లను కలిగెనొక్క।
తల్లియలంకార ధనము కూతుళ్లకే కంట్రాక్టువల్లను కలిగెనొక్క। జీవనాం
శము హక్కులావితంతువులకే కంట్రాక్టువల్లను కలిగెనొక్క ॥ తే॥ గీ॥ యావ
నిషిద్ధ్యక్రమునగునట్టి కార్య। కథలు కంట్రాక్టులనివల్కు ఘనులు నీదు।
మూలబలమనిబల్క జంకేలనయ్య ॥ కలి ॥ ౩౨ ॥

సీ॥ తనసొడంబడిక లేదను కారణంబునఁ దల్లిదండ్రులు బాల్యదశనొన
ర్చు। పరిణ[illegible]వృద్ధువుబయిందుగావనుచుఁగొందఱు నీమహాత్మ్య

మునను । ధర్మహానియొనర్పఁదలచిరిగాని మత్ప్రభుత్వపాలన ప్రతిభ పేరు। కొన మదరాసు హైకోర్టులో వేంకటాచారి కేసున శాస్త్రిచర్చ జేసి । తే॥ గీ॥ ముత్తుసామయ్యరనుధర్మ మూర్తిజగము । సన్నుతింపఁగ తీర్పు నొసంగినిల్చె । ధరణి హిందూవివాహ బంధక్రమంబు ॥ కలి ॥ ౩౩ ॥

ఐకమత్యము.

సీ॥ పశుపక్షి మృగలతాపన్నగ క్రిమికీటకాహార్యవృక్ష శిలాదులెల్ల । నొక్కొక్కజాతిగా నుద్భవంబందినఁగలవుభేదము లనేకములుజూడఁ । గన్పట్టుచున్నను కంటకోపగనరులందు భేదములేక నందఱొక్క । జాతికావలెనంచు శాస్త్రజ్ఞులేకకోచాటుచున్నారు బాహాటముగను ॥ తే॥ గీ॥ మనుజులకుఁదెల్పఁగలదను మాటకిదియె । ఫలమటంచునుసీమ సంకలనవలన । హిందువుఁగొందఱు గ్రహించిరిప్పథంబు ॥ కలి ॥ ౩౪ ॥

సీ॥ తండ్రిబిడ్డలునొక్క తల్లియభుజింతురు మనలిరేవారైకమత్యమునను । బంధువుల్లాయొక్క బంతిభుజింతురు మనలిరేవారైకమత్యమునను । సంతువారెల్లొకసంతర్పణ భుజింతు మనలిరే వారైకమత్యమునను। స్నేహితుల్లాయొక్క చెంతభుజింతురు మనలిరేవారైక మత్యమునను । తే॥ గీ॥ కులముఁజెడియుందఱొక కుండకూడుఁగుడుచు। మాత్రముననైకమత్యంబు సూత్రపడునె ।. మనసులొక్కటిగాక నీమహిమగాక ॥ కలి ॥ ౩౫ ॥

సీ॥ ఒక్కచోనాపశుపక్ష్యాణులందఱు ఛిన్నతాత్పర్యయుక్తులై తనరుచున్న। యొక్క పాత్రను మెక్కుచున్న [illegible] భిన్న చిత్తులైపలుచున్న [illegible] యొక్కచో భుజియించుచున్న భిన్నమనస్కులేక మనస్కులై యొసఁగుచున్న । యొకకంచముననుదినుచున్న [illegible] మనోవృత్తినెనయుచున్న ॥ తే॥ గీ॥ యైకమత్యకులముఁజెడ్డ [illegible] మునఁ [illegible] చునె యిట్టిదుర్బుద్ధిఁబుట్ట। జేసితివి హిందువులకివెచేటుసూవె ॥ కలి ॥ ౩౬ ॥

సీ॥ తమకులాచారపద్ధతుల వర్తిప్పుచు హూణులన్యులపొత్తుమండలేదొ । తమకులాచారపద్ధతులనటింపుచు మ్లేచ్ఛులన్యులతోను మెనలలేదొ । తమకులాచారపద్ధతుల మెలంగకిరాతులన్యులఁగూడి ప్రబలలేదొ। తమకులాచారపద్ధతులఁజరింపుచు సితిరులన్యులనొంది బ్రతుకలేదొ । తే॥ గీ॥ తామటులనైకమత్యతందలపకున్న । హిందువులుఁగొంచతేలకో యేకకులముఁగవలయునందురీవివోకారణంబు ॥ కలి ॥ ౩౭ ।

సీ॥ కార్యాచరణలందుఁగమనింపవలెగాక కులముఁజెడ్డంతఁజేకూరునటర।

దేవపూజాదుల భావింపవలెగాక కులముఁ జెడ్డంతఁ జేకూరునటర । రాజభ
క్తి విరహింపవలెగాక కులముఁ జెడ్డంతఁ జేకూరునటర । దీనిపోషణాలం
దు దీపింపవలెగాక కులముఁ జెడ్డంతఁ జేకూరునటర । తే॥ గీ॥ యైకమత్యము
దుష్టకార్యాచరణముల । వలన వెలయింప సమకట్టి మెలగుదుష్ట । వర్తనుల
కీవె ప్రోత్సాహకర్తవరయ ॥ కలి ॥ ౩౮ ॥

సీ॥ సర్వవేకంబను సరణినుండురటన్న నట్టిమార్గముఁగనుపట్టదరయ । సర
సమత్వప్రచారులందుమటన్న నట్టి మార్గంబుజూపట్టదరయ । బ్రహ్మవిజ్ఞా
నసంపన్నులందుమటన్న నట్టి మార్గంబుజూపట్టదరయ । విధిని సిద్ధాభేద
వేత్తలందుమటన్న నట్టి మార్గంబుజూపట్టదరయ । తే॥ గీ॥ యిట్టికులధర్మ
ములు జెడగొట్టఁ డిగ్గట్టువారలకెల్ల చేపట్టుగాఁగ । దిట్టముగనిల్చి బల్ బిగ
జెట్టివీవె ॥ కలి ॥ ౩౯ ॥

సీ॥ ప్రజలను బుట్టించు బ్రహ్మదేవుండైన మనుజులందఱునొక్క మ
నసునుండ । నరులను పాలించు నారాయణుండైన మనుజులందఱునొక్క
మనసునుండ । విలయాధికారియౌ విశ్వనాథుండైన మనుజులందఱునొక్క
మనసునుండ । రాజ్యమేలుచునున్న రాజన్యుడైనను మనుజులందఱునొక్క
మనసునుండ । తే॥ గీ॥ సేయనేర్తురె వీరిట్లు సేయఁబూను । టెఱఁగఁ జెఱఁగి
పోటుఁబడుట కాదేయిదెల్ల । కులములను జెఱుపజేయునీకుహకంబె ।
కలి ॥ ౪౦ ॥

దేశోన్నతి.

సీ॥ తమ వేదములను శాస్త్రములను వర్ణోచితాచారములను తథ్య
ములటంచు నమ్మితద్విధమున సమ్మతినటియింపుచున్న హూణాదులు ను
న్న దేశములు మహోన్నతుల భాసిలుచుండుటలు గనివినియు మాహిం
దూ వివేకమతులు । నట్లాత్మ వేదశాస్త్రాచార కులధర్మములనున్న
దేశంబు వెలయకున్నె ॥ తే॥ గీ॥ త్యక్తవిధ్యుక్తకర్మ ప్రయుక్తులగుచు ।
సిరులఁగలసి దేశమున్నతిఁగనదటంచు । నట్టులుంజూచి జూచుట వెఱ్ఱిగాదె ।
కలి ॥ ౪౧ ॥

సీ॥ విధవల పెండ్లిండ్లు విస్తరింపకయున్న కులవిభేదంబులు కూలకున్న ।
స్త్రీలకు స్వాతంత్ర్య సిద్ధిఁజొప్పడకున్న సాంప్రదాయార్థముల్ సడలకున్న ।
విగ్రహారాధనల్ నిగ్రహింపకయున్న విశ్రుతాచారముల్ విడువకున్న । ఘ
నులునవాచ్ఛులఁగలసి వర్తిలకున్న మతవిచారణలన్ని మానకున్న ।

తే॥ గీ॥ హిందుదేశంబు సుక్షేమ మొందకున్న । వెత్తిఁబుట్టించి నాడవు వీనివలన । నాలుకోనుజేయు శాటులు మాటజేసి ॥ కలి ॥ ౪౨ ॥

సీ॥ తాము శైశవ వధూటి జంబులను పెండ్లాడుమనుచుఁ బోరాడువారు । తమకుమారులకు వితంతువులకుఁబెండ్లి సేయుమనుచునుఁ జాటువారు । కూఁతుళ్లను ముసలులకిచ్చి పెండ్లిసేయఁ బ్రయత్నములు సేయువారు । తనుర వాచ్యాదులందరితోడ సహపంక్తిగాఁ గుడుతుమను సభల్గొనువారు ॥ తే॥ గీ॥ నకలుచేయుచున్నారు హిందువులందుఁ గొంద । ఱగ్రగణ్యులై నీప్రభావాబ్ధి మునిఁగి। దేశమునకెట్లు క్షేమంబు దేఁగల్గు ॥ కలి ॥ ౪౩ ॥

సీ॥ వేదశాస్త్రములపై విశ్వాసముంచక విపరీత తాత్పర్య విభుధులగుచు। దైవభూసురభక్తి తత్పరాత్ములుఁ గాక నిరసితతద్భక్తి నిరతులగుచు। రాజశాసనము శిరంబుదాల్చక రాజశాసనాకార ప్రవీణులగుచు । మనుజులై తద్ధర్మమార్గ ప్రవిష్టులుఁ గాక నరకానుకర్మ కారులగుచు ॥ తే॥ గీ॥ నుండ జేసితివయ్య భూమండలమున। హిందువులెట్లు మేలువహింతురెట్లు । దేశ శుభివృద్ధిగాంచెద రెల్లునుండు ॥ కలి ॥ ౪౪ ॥

సీ॥ శోఁచి పిశాచి మశూచి మహామారి మారిదుర్భిక్షాది ఘనరుజగదు । పద్రవంబులు నీప్రభావంబుచే పరివ్యాప్తమగుచుండు వావాహావిగత । వర్ణోచితాచార వర్తనాములు సదా బాధపడుచున్న ముత్రిభువరేణ్యు । లధికవ్యయము ప్రయాసాదులకోర్చి ధర్మోద్ధారాయనముల నాపుచుండిరిలచి ।
తే॥ గీ॥ యున్నదీ దేశమున్లుఁ గానున్నఁ బెద్ద । సున్నఁ బడకున్న దేశమెట్లున్నతిం గను । ప్రజలు దుష్కర్మ చిత్తులై పర్వ్వెల్ల ॥ కలి ॥ ౪౫ ॥

సీ॥ ఆరాధనలు సేయు నపరాధములు సేయ దయగాంచునా యెట్టి దైవమైన । భక్తిసేవింపక ప్రతిఘటించి నటింప నభయమిత్తురె యెట్టి ప్రభువులైన । యుక్తవర్తనలేకయుక్తవర్తనముండవచ్చునా ఘనమౌతవారికైన । సత్తువుసేయక సారంబుఁ గాంపింపఁబడునా యెట్టి భూభాగమైన ॥ తే॥ గీ॥ చండకృత్యము లొనరించుచుండి దేశ । మునకుఁ గ్రొన్నగూడదటంచనువదించు । చుందు రేమందు నీకలెన్నఁదువారు ॥ కలి ॥ ౪౬ ॥

సీ॥ ఉల్లిమొక్కలు నాటి మల్లెపువ్వులుఁ బూయునంచు వేట్కనువిలోకించినటుల । బీరపాదులఁ బెట్టి పెద్దగుమ్మడికాయ లారగాచునటంచు వరయుమాట్కి । వేపవిత్తులు నాటి తీపమామిడిపండ్లు పండునంచును జూచుచుండినట్లు । చామగింజలు చల్లి శాలిధాన్యంబులు ఫలియించునని యాన

పశువిధనున । తే॥ గీ॥ నిన్నుఁగలసి దురాచార నిరతులగుచు । పరిచరింపుచు దేశంబు బాగుగోరు । చున్న వారలు మాహిందువులు సెబాసు । కలి ॥ ౪౭ ॥

సీ॥ పురుషులనేక సుందరులఁ బెండ్లాడుగ స్త్రీలు స్త్రీలుసేయంగరాదు । సేయవచ్చునటంచు సిద్ధాంతములు జేయుచున్నారు కొందఱు నిన్నుఁగూడి యాలుండగా పెక్కు స్త్రీలను పురుషులు వరియింతురమ్మాక్కెట్టు వనితలాత్మ । వరులుండ బలువురుపురుషులను వివాహమాడవచ్చునటయ్య వేడుకలర । తే॥ గీ॥ లోకమందెచ్చటైన నంగీకరింపరీ బహునయుట్టిదురాచార పద్ధతులను। దేశమునకెట్లు మేలుసంధిల్లునకట । కలి ॥ ౪౮ ॥

సీ॥ తమ్ముసృజించిన దైవమందలిభక్తి గురువుల యెడనను కూలవృత్తి । రాజ్యమేలుచునున్న రాజునందభిరక్తి దుష్కార్య కర్తలందునవిరక్తి । తమకులాచార ధర్మముల యందాసక్తి భూతదయావన పూర్ణశక్తి । సమధిక సద్గ్రంథాను గ్రహాభివ్యక్తి ఘనతరసత్యమార్గప్రసక్తి॥ తే॥ గీ॥ గలిగి వర్తించినప్పుడు గాకనిన్నుఁ గలసివర్తింపుచున్నంత కాలమెట్లు । కలుగు దేశంబునకు నభ్యుదయముకలి ॥ ౪౯ ॥

స్త్రీపురుష సమత్వము.

సీ॥ పరమాత్మ ప్రపంచ జ్ఞానంబు తెలిసినవారు దారొక్కరిట్టి వాదమునకు । గిరిముపిండోత్పత్తి క్రమంబు తెలిసినవారు వారొక్కరిట్టివాదమునకు । సంసారికగ్రసంపర్క్రమంబెఱిఁగినవారు దారొక్కరిట్టివాదమునకు । దాయవిభాగశాస్త్రక్రమంబెఱిఁగినవారుదారొక్కరిట్టివాదమునకు । తే॥ గీ॥ మేలుఱుంగనియుఁ బిగాపురుషమహోగ్ర । కలికుతాపహంతుల్లమైగానకాడ । వారుమగవారుసములనవిరచితిమి । కలి ॥ ౫౦ ॥

సీ॥ అంగభేదంబులు రంగభేదము లంతరంగభేదములు చెలంగుచుండ । మానభేదములభిమానభేదంబులు తానభేదంబులుతనరుచుండ । ధర్మభేదంబులు మర్మభేదంబులు కర్మభేదంబులుగ్రాలుచుండ । యాటభేదంబులు మాటభేదంబులు పాటభేదంబులుపరగుచుండ । తే ॥ గీ ॥ పురుషసములెట్టులవుదురుపువ్వుబోండ్లు । కారుకారియ్యది మాయనారితేరి । కేమచున్నారుకొందఱిట్టిసమున । కలి ॥ ౫౧ ॥

సీ॥ పురుషులకున్నట్లు పొలఁతులకేలకో గడ్డముల్ మీసముల్ గలుగకుండె॥ పురుషులకున్నట్లుపొలఁతులకేలకో బలపరాక్రమపవర్గలుగకుండె । పురుషు

లకున్నట్లుపొలఁతుల కేలకో యువయువాకారముల్ దవులకుండ । పురుషుల
కున్నట్లుపొలఁతుల కేలకో వేషభాషాదులు వెలయకుండ । తే । గీ । నాఁడి
సృష్టిసియేర్పడె భేదగతులు । పురుషసము లెట్టులవుదురు పొలఁతు లిట్టు । దు
ర్వాదలఁ బుట్టింపఁ దుంపఁబీవె ॥ కలి ॥ ౧౨ ॥

సీ॥ గరిడిలో మేల్పటాకత్తులు చేఁబూని సాములొనర్తు రాభామలిలను ।
పసిఁడి బల్లెములు తుపాకులుఁ గొనివీరభద్రవిృత్రిఁగోల్తు రాపడతులిలను ।
కాసిలాగులు బిగఁగట్టి జెట్టిపట్లఁబట్టుదు రాపద్మపాణులిలను । ఘోరాహవము
లందు గుఱ్ఱాలపై నెక్కి యుద్ధంబు సేతు రాయువిదలిలను । తే ॥ గీ ॥ పురుష
సము లెట్టులవుదురు పువ్వుబోండ్లు । కారుకాయ్యనీమాయనారితేరి ।
కేరుచున్నారు కొండకోటీరసమున ॥ కలి ॥ ౧౩ ॥

సీ॥ సత్యసుభద్రాది సాధ్వీమణులు పౌరుషము సూపఁగా లేదసమరములన ।
టంచువచింత్రు వారట్లొనర్పుటకునుఁగల కారణంబులుఁ దలఁచకున్న । శర
శరాసనముల నారుధనుర్వేదమంత్రప్రయోగముల యుద్ధములు జరుగు । చుం
డెఁబూర్వంబునట్లుండిననతులెల్ల జేసిరే యుద్ధముల్ స్త్రీలకిదియు ॥ తే ॥ గీ ॥
సహజధర్మమ్ముపేమషామహిమగాక । నూటవెయ్యింటనొకచున్న సూటిగాదు
పురుషసము లెందునుంగావు పువ్వుబోండ్లు ॥ ౧౪ ॥

(హైందవహానిసమత్వం)

సీ॥ ఇంగ్లీషువచ్చిన యింగ్లాండుఁ బొచ్చిన వీరువీరే తెల్లవారుఁగారు । టో
పీలుఁ దాల్చిన కాపీలుఁ బీల్చిన వీరువీరే తెల్ల వారుఁగారు । క్లబ్బులో దినుచున్న
సబ్బుఁ బ్రాయుచునున్న వీరువీరే తెల్లవారుఁగారు । బైసికల్ ద్రొక్కెడుఁ బగ్గీలు
నెక్కెడు వీరువీరే తెల్లవారుఁగారు । తే ॥ గీ ॥ యింతమాత్రనె వీరువారెప్పుడుఁ
గారు । తమకులాచార వేషభాషములు మాని । కొననొనర్చిన నీదగు కూహ
కమిది ॥ కలి ॥ ౧౫ ॥

సీ॥ వర్ణాశ్రమాచారవర్జితులైనను వీరువీరే తెల్లవారుఁగారు । విగ్రహా
రాధననిగ్రహులైనను వీరువీరే తెల్లవారుఁగారు । విగతాచ్ఛికవ్రతవిశ్రుతులై
నను వీరువీరే తెల్లవారుఁగారు । సంధ్యాదికర్మవిసర్జితులైనను వీరువీరే తె
ల్లవారుఁగారు । తే । గీ । వీరువారెన్నటికిఁగాని కారణంబు । లారయక నీ
ప్రభావానుసారులగుచు । దూరుచున్నారు నిజకులాచారగతుల ॥ కలి ॥ ౧౬ ॥

సీ॥ కుర్చీలపైనెక్కి కూర్చుండి టేబిలుల్ మీఁదవంటకములు మెసఁగుచున్న ।
మేజోళ్లు బూడ్సు కమీజు డ్రెస్సులతోడ నాహారసములనానుచున్న సకళత్ర

మిత్రబాలకులతో రథములధిష్ఠించి వీథులం దిరుగుచున్న । గంధాక్షతవిభూ
తి కాశ్మీరనామాది తిలకంబులు నుదుళ్ల దిద్దకున్న । తే। గీ। మాత్రహూ
ణులగుదురయ్య ధాత్రినహహ । రాత్రిపవలెట్టులగు నిజగోత్రములవ। పా
త్రములం జేయు నీకలిమాత్రమిదియు । కలి । ౫౭ ।

సీ। తమచందమునను ప్రాతఃకాలమునను కాఫీలు గ్రోలుమటంచుం బిల
చినారో । తమమాదిరిని శిరోజములుంచుకొనరాద టంచుటమటములం జా
టించినారో । తమభంగిం జకళత్రప్రయుక్తంబుగా విహరింపుడని మ్రొక్క
వేడినారో । తమగతిటోపీలు తలలం డ్రెస్సునొడళ్లదొడుగుండంచునుబట్టి పొ
డిచినారో । తే। గీ॥ తమకులాచార ధర్మవేషములనవల । ద్రోచియిట్లు
న్న హూణులౌదురభద్రత్వ । భావమిదిరెంటికిం జెడు రేవడులగు । కలి । ౫౮ ।

సీ। మావిద్యనేరిచి మహితవిజ్ఞాన సంపన్నులై మనుమనుచున్న వారు ।
మాభాష నేరిచి మత్ప్రసంగంబుల మన్ననల్ గనుమనుచున్న వారు । మాదే
శమే తెంచి మంచిమార్గముల నభ్యున్నతిం గొనుమనుచున్న వారు । మాప్రవ
ర్తనలందుమనలికర్మకళాప సన్నుతుల్ గనుమనుచున్న వారు । తే। గీ। గా
నిహూణులు మామతకర్తవిధులు । మానుమనలేదు నీవవిమానిపింప ।
వెట్టిబుట్టించితివి కారు వీరు వారు । కలి । ౫౯ ।

సీ। ఆత్మభాషావృద్ధి నవఘళింపుచునన్య భాషాప్రవీణులై బరగుచున్న ।
నిజకళాభివ్యాప్తి నిగుడజేయుచునన్య విద్యావివేకులై వెలయుచున్న । స్వకు
లోచితాచారవంతులై యితరకులాచార రీతులునరయుచున్న । తమవేష
భాషణాదరచిత్తులై పరవేషభాషలం దృష్టి వేయుచున్న । తే। గీ। వారు
హూణులు నీప్రభావమున తద్వి । రుద్ధులగుచున్న వారని రుద్ధముగను । హైం
దవులు వీరు వారెట్టులగుదురయ్య । కలి । ౬౦ ।

సీ। హంసలట్టుల తెల్లనై యున్న క్రౌంచముల్ పాలునీరును నేరుపరుపం
గలవె । పికములలాగు రూపించిన కాకముల్ పంచమస్వరయుక్తిం బలుకంగల
వె । గరుడపచ్చలరీతిగన్పట్టు కాచముల్ చెలంగినాణ్యంబున నిలువంగలవె ।
యాకృతిం భృంగంబు లట్లున్న ఝురుకల్ పువ్వుదేనియ్యునానం బూనంగలవె ।
తే। గీ। నియతధర్మప్రవృత్తులనిగుడకున్న వేషభాషలచేం గారు వీరు వారు ।
నింపుచున్నావు కలి ధరణీతలమున । కలి । ౬౧ ।

సీ। ద్వీపముల్ వేరు స్వరూపముల్ వేరు కలాపముల్ వేరయి చూపడంగ
చారముల్ వేరులాచారముల్ వేరు లాహారముల్ వేరయి యలరుచుండ । వృత్తు

లావేరుప్రవృత్తులావేరు నివృత్తులావేరయి తత్తెల్లు వేల్పులావేరులోకో ల్పులావేరుమైదాల్పులావేరులైనరుచుండ ॥ తే. గీ॥ వీరువారెట్లులగుదురు కారుకాకు । ఘోరదుర్భ్రమలనుబెట్టెదూరురారు । లారయగజేయు చుంటివిగోరిమమ్ము ॥ కలి ॥ ౬౨ ॥

సీ॥ పరికింపఁగానేకపత్నీవ్రతులువారు బహుళస్త్రీకాపేక్ష పరులువీరు । స్వమతాభిమానసంచారశూరులువారు పరమతాలంబనచపలువీరు । గురుజనవాక్యానుకూలపాలురువారు గురువచోధిక్షేపగురులువీరు । పితృమాతృసోదరప్రియపోషకులువారు తద్వ్యతిరక్తవర్తకులువీరు ॥ తే॥ గీ॥ కారుకారువివేకింపవీరువారు । సారెసారెకునిజకులాచారగతులు । దూరనీకే యుకపటవిచారమిదియు ॥ కలి ॥ ౬౩ ॥

సీ॥ నిజదేవతార్చనానియతాత్ములైయున్న గురుజనతావాక్యసరణినున్న । రాజశాసనప్రముఖాజ్ఞానుతైయున్న భూతదయామయబుద్ధినున్న । సత్యవాక్యధురీణసంపన్నులైయున్న పాత్రదాననిరూఢిఁబరగుచున్న । స్వకులధర్మాచారసరణిఁదప్పకయున్న దుర్వ్యవర్తనలనుతూగకున్న ॥ తే॥ గీ॥ చాలదా వీరువారుఁగానేలనయ్య । శీలములుదూలజేయుదీక్షలకమిది । బేలలుంబలె గానంగజాలమహహ ॥ కలి ॥ ౬౪ ॥

అన్యబ్రాహ్మణులు.

సీ॥ ఆమ్నాయములునేర్చి యధ్వరంబులొనర్చి సోమయాజులపేరు చుట్టబెట్ట । మంత్రముల్గ్రహియించి మంత్రార్థములెఱింగి యాచార్యనామంబులాక్రమించ । సంధ్యాద్యనుష్ఠానసంగతుల్ సరిచేసి శర్మాభిధానముల్సంగ్రహింప । షట్శాస్త్రములు నేర్చి చెప్పలందునఁగూర్చి శాస్త్రినామాఖ్యను సంతరింప ॥ తే॥ గీ॥ హిందువులగోందరిని లేవనెత్తిబ్రాహ్మ । ణులము మేమనువారలో కలిసినారు । తత్కులాచారవృత్తులు తరలిపోవ ॥ కలి ॥ ౬౫ ॥

సీ॥ వేదవేదాంతసంవేద్యులై నెలకొన్న శాస్త్రపురాణముల్ చదువుకున్న । సంధ్యాద్యనుష్ఠానసంపన్నులైయున్న జపహోమతర్పణల్ సలుపుచున్న । యాగచైత్యాదిప్రయోగంబులెఱిఁగున్న నాగమమంత్రాదులరసియున్న । పంచాంగసంస్కారభాగాత్ములైయున్న మత్స్యమాంసంబులు మానుకున్న ॥ తే॥ గీ॥ యితరవర్ణస్థులగ్రజులెవ్వరుఁగారు । నిజకులాచారకర్తలునీటఁగలయఁ । జేయునీకుహాకంబువదిరించి చూడ ॥ కలి ౬౬ ॥

సీ॥ వేదశాస్త్రపురాణ విదులపెద్దైయున్న నంతమాత్రనె కొడుకయ్యెఁ
గాదు। విమలవిద్యావివేకములఁ బెద్దైయున్న నంతమాత్రనె తమ్ముఁడన్న గాఁ
దు। యతులసిద్ధాంతస్మృతులఁ బెద్దైయున్న నంతమాత్రనె కూఁతురున్న గాదు।
సదమలసుగుణసంపదల పెద్దైయున్న నంతమాత్రనె చెల్లెలక్క గాదు॥ తే.గీ॥
వెనుకబుట్టిన వారెంతవేత్తలైన! నగ్రజులుగారు నీమహానుగ్రహమునఁ
బుట్టుచున్నవి విపరీతబుద్ధులెట్ల! కలి॥ ౬౭॥

సీ॥ వర్ణవర్ణాచార నిర్ణయాదిగ నేటివరకుసాపడుచున్న వారలిప్పు
డు। వంశపరంపరవదలక నిప్పటివరకుసాపడుచున్న వారలిప్పుడు। తాత
ముత్తవతాత తండ్రి తామిప్పటి వరకుసాపడుచున్న వారలిప్పుడు। బహుకా
లమైకులబంధువుల్తో నేటి వరకుసాపడుచున్న వారలిప్పుడు॥ తే. గీ॥ ము
చ్చమాంసాశనాదులు మానగలర। మానుకున్నంతమాత్ర బ్రాహ్మణులవు
దుర। యిట్టివిపరీతములకేమి పట్టుఁగొమ్మ॥ కలి॥ ౬౮॥

సీ॥ సర్వవేదార్థగోచరులైనఁగాకున్న హాలకర్షకారులైయలరుచున్న।
షట్శాస్త్రములుఁజక్కఁజదివిన లేకున్న నాయవారంబులకరుగుచున్న। స్నా
నసంధ్యాదులుసలిపిన లేకున్న వాణిజ్యవృత్తులవఱలుచున్న। వగ్రహారవృత్తు
కలైయున్నఁగాకున్న కొంకణలెంకలై గొఱలుచున్న। తే॥ గీ॥ నగ్రజులన
ర్వజనవందనార్హులెట్లు। మేముపిత్రులమను నాగుమేరఁగాంతెఱి। దటుం
ఘలమేమినీకలి నటువలిపియు। కలి॥ ౬౯॥

సీ॥ కల్యాణములకార్యకర్తలుసేయుంచు నెవ్వారైనబిల్తురే వీరిప్పుడు।
పుణ్యకాలాదుల... దానములకు నెవ్వారైనఁబిల్తు రాపించులకును। పంచాం
గసంస్కారఫలములఁ దెలుప నెవ్వారైనఁబిల్తురాపించులకును। శ్రాద్ధాదికార్య
ములవిరవిజేయుంప నెవ్వారైనఁబిల్తురాపించులకును। తే॥ గీ॥ వర్ణకర్తృవిపక్షు
లవఱలుచున్న। జగముఁజెడగొట్టనీవుదుండగముఁగాక। నవ్యకులులగ్రజ
న్మలెట్లగుదురయ్య॥ కలి॥ ౭౦॥

సీ॥ వేదోక్తముగవివాహాదులు। జేయించుకొన్న। బ్రాహ్మణులగు
చున్నయెడల। వేదమంత్రార్థకోవిదులైచరింపుచునున్న బ్రాహ్మణులగు
చున్నయెడల। సంధ్యాద్యనుష్ఠానమంగతిని నేరుచుకొన్న బ్రాహ్మణులగుచు
న్నయెడల॥ తే॥ గీ॥ సర్వవర్ణస్థులిలనగ్రజన్ములగుదు। రక్కటాహిందువుల

కునీవక్కజంపు । చిక్కులనుచిక్కఁజేయుటనిక్కువంబె । కలి । ౨౧ ।

సీ॥ శుభశోభనాదులనశుభలెక్కచేజూచిసంభావనలుఁబట్టఁజాలరైరి। పంచాంగములుఁజేతఁబట్టిదిమ్మరుచున్నాయంపాకములకునాసింపరైరి। తిలతైలకాంచనధేనుభూధనవస్త్రఫలకుసుమదానములుఁబట్టరైరి । తిలలుదర్భలుఁబూసిజలసన్నిధికినేగిపిరుకాసులును గణించరైరి । తే । గీ । కడియనీనోరుదెరుచుట కష్టమనఁగ । మాయుటన్నట్లులుండెనీమాయనితరు ।లగ్రజన్ములమనుకొనుటక్కటకట ॥ కలి । ౨౨ ।

సీ॥ బ్రాహ్మణులని పిల్వఁబడునంతమాత్రాన ఫలమేమికలుగునో తెలియరాదు । వచ్చునాబ్రాహ్మణవాచ శుభాశుభకర్మలు సేయింపఁగలరవర్య । జనతాకృతాభివందన పాత్రులామహారాజా రాజకులాగ్రపూజనీయు॥లావిధాత్ర ముఖంబునందు జన్మించిరాయాదురాకేవలమగ్రజనులు తే । గీ । పిలచినను సంబసోమయాజులను మాటికి । మావెనీవెట్టిమాయలుఁజుట్టుకొనుట । హిందువులఁగొందఱరసిరీచందమకట । కలి । ౨౩ ।

సీ॥ బ్రాహ్మణుల్గాకున్న బ్రహ్మవిజ్ఞాన సంపన్నత్వమునకు లోపంబుగలద । బ్రాహ్మణుల్గాకున్న పరమదైవానుగ్రహప్రాప్తికి భంగమేమైనఁగలద। బ్రాహ్మణుల్గాకున్న బ్రభుతిల్లజాలుననన్యాసాత్వమునకేమిహానిఁగలద । బ్రాహ్మణుల్గాకున్న బ్రస్ఫుటలోకానురాగ సంగతికేమియోగుకలద । తే । గీ । యెందుకీకుభ్రమలుఁబెట్టెయిందునందు । నెందునుంబొందకున్న మాహిందువులనుఁ । గుందజేసెద వోరోరి మందబుద్ధి కలి । ౨౪ ।

(ధనకాంక్ష)

సీ॥ రాజులో నాపదర్థంధనంరక్షేత్తటంచు మంతిరివచించలేద । భూమివుఁడందుకుశ్రీమతోమాపదః కుతః యటంచువాక్రువ్వలేద । క్రమ్మఱిందునకుఁబగ్గడకదాచిద్దైవ యోగేనయనిబదులొనఁగలేద । యందుకుఁబార్థివుండలరుచుసంచితార్థోపినశ్యతియటంచనఁగలేద । తే । గీ॥ నీకతుణనిట్టిప్రాజ్ఞత మాకులేక । వర్ధమేనగ్వరక్ష గానరసిభువిన । ధర్మవృత్తులఁగూర్చుముద్రవ్యమహహ । కలి । ౨౫ ।

సీ॥ జగడమాడిననూర్లసంపాద్యుడైన లాకబుశిక్ష తప్పింపఁగలుగునో కోర్ట॥ నూలఁగారించు వేల్సంపన్నులకునైన విడిఖైదుశిక్షఁబోనడఁచునో కోర్ట । తూత్వాపరాధియా లక్షాధిపతికైన ద్వీపాంతరపుశిక్ష మాపెనో కోర్ట । ఖూనీయొనర్చిన కోటీశ్వరునకైన మరణదండనశిక్షమాన్పెనో కోర్ట । తే॥ గీ।

యిట్టిధనమాపదలఁ గాచు నట్టిదయ్యె । కాచునది నత్ప్రవర్తనగాకనీదు । కలి
కనులుఁగప్పు ధనకాంక్షనలరుచుండ్రు ॥ కలి ॥ ౭౬ ॥

పత్రాభియోగములు.

సీ॥ ఉత్తమర్ణులు ఋణమొసఁగి నప్పుడెవారి సొత్తులన్నియు ముంగజూ
చుచుందు । రప్పుగొన్నప్పుడే యధమర్ణులా ఋణమెగవేయు మార్గంబు
లుగనుచుండ్రు । లేఖరి వ్యాజ్యంబు దాఖలౌనపుడు ఫలించునటంచుఁదలం
చి వ్రాయు సాక్షులు ఖర్చు ప్రజల్లు మైలేజీలు కట్టడంచును సంతకము
లు సేతు ॥ తే॥ గీ॥ రిట్టిసంకల్పములకీవె పట్టుఁగొమ్మ । పట్టిపత్రాభియోగ
ములందుసనుదె । కష్టనష్టంబులాయాస గతులుతలఁప ॥ కలి ॥ ౭౭ ॥

కూటసాక్షులు.

సీ॥ నన్నుసాక్షిగ కోరుకున్న ఝల్లీర్ కెగిరాలవాయంచు మీసాలు
దువ్వు । నేసాక్ష్యమిచ్చిన కేసుజయింపుట తప్పదంచును భుజమప్పళించు ।
నాసాక్ష్యమునకు సెబాసని సభమెచ్చఁగుండునాయని తలయూచినవ్వు । నే
సాక్ష్యమునకేగ త్రాసుసేయఁగనే వకీల్తరమాయని కేకవేయు ॥ తే॥ గీ॥ ను
భయవాదులుమధ్యఁగూర్చుండి నీప్రభావమున న్నొక్కడొకడ దిట్టుఁబలుకు
కూట । సాక్ష్యమిచ్చుట కిదియెంత సత్యధంబు ॥ కలి ॥ ౭౮ ॥

ఇంద్ర్యాధనవ్యయము.

సీ॥ సరకతులొకవంక సారాయిలొకవంక పలువిధ నాటకంబులొకవం
క । కొలలేని వడ్డికప్పులుఁగొనుటొకవైపు పురుతరవ్యాజంబులొక్కవైపు ।
విధవల పెండ్లి ద్ధంధులొకచట్టున పెక్కుసమాజంబులొక్కచట్టు । వేల
కొలంది చందాలొక్క క్రికెట్టుటక్కరి బీమాదులొక్కక్రేవ ॥ తే॥ గీ॥ నిం
డియాస్తామ్ము దిగమ్రింగు చుండునట్లు । ఖండసంపదలన్ను నొప్పుచుండునిట్టి ।
దండుగులకీవె ప్రోత్సాహకుండవరయ ॥ కలి ॥ ౭౯ ॥

మారుబాటులు.

సీ॥ కాలానుసరణంబుగా మార్పులగుచుండవలె ధర్మములటంచుఁబలు
కుచుందు । రాపనిసేతరాజ్యాధికారుల విధిమనప్రభూత్తములు యోచన
మొనర్చి । నరబలిసహగమనంబసమాన శిక్షలు నిషేకాద్యవసరములైన ।
మార్పులొనర్చిరే నేర్పుతోడనధర్మ శాస్త్రసారాంశముల్ఫచర జేసి ॥
తే॥ గీ॥ కావలయు మార్పులొనరింపఁగర్తలుండ । హిందువులఁగొందఱిట్లు
దామొందనీయ । సందడింపఁగజేయు భావందుపీవె ॥ కలి ॥ ౮౦ ॥

రాణివాసస్థితి.

సీ॥ గోనేరులకుఁబిందె కుండకావడలఁదాల్చి నీటుచకేతెంచు నెలఁతలకు ను॥ బాజారువీధి కూపంబులందునవస్త్ర ధావనంబొనరించు తరుణులకును॥ రాజమార్గంబుల బాజాలుతోశుభశోభనాదులకేగు సుదతులకును। నుత్స వాదులుఁజూడ నుపరిడాబాలుపై బహిరంగమునఁజూచు పడఁతులకును। ॥ తే॥ గీ॥ ధర్మలాచారసంస్కార కర్తలైన। రాణివాసంబుకన్న నిత్రా ణనుంకు। రాణివాసంబునీదు దురాయిగదర ॥కలి॥ ౨౧॥

వేశ్యావ్యభిచారనివృత్తి.

సీ॥ అక్కటా యెంతటిచక్కనివాడైనఁ బక్కకురమ్మని యొక్కడైన। నక్కరతో వేశ్యయొక్క తెబిల్చునా కుక్కకూనలుభంగి నక్కినక్కి। మ క్కువతో వారి యిక్కలకేఁగి చటుక్కనచేనున్న రొక్కమొసఁగి। చొ క్కకూడుచునుండ్రు చెక్కఁజేయఁగఁదప్పు టక్కరివిటులందు జిక్కియుం ట॥ తే॥ గీ॥ నిక్కవమునీదుకలిని పెంపెక్కజారు। లొక్కమొగివేశ్య లందునీ ఘక్కితప్పు। జిక్కఁజేయుచునున్నారు కక్కురితిని॥ కలి॥ ౨౨॥

సీ॥ మహాప్రభుత్వమువారుమానినులకు నాసఁబెట్టితీసుకపోవునట్టివారి। శిక్షింపుచుండుట వీక్షింపుచుంటిమికదయట్లు సానులకడకునేగు। విటులను శిక్షింప విధియొనరింపంబడిన యప్పుడడంగుగడియలోన। వేశ్యలవ్యభిచా ర వృత్తితాఁబడి యచ్చిరాదూరనేమభంగి వాదుసేయుఁ॥ తే॥ గీ॥ చిన్న వారలుకొందరు చిన్నఁగూడి। సన్నసన్నఁగవిటులేగు చున్నవరకు। సన్న గిల్లదుకారకు లెన్నవిటులె॥ కలి॥ ౨౩॥

జనరల్ చర్యలు.

సీ॥ మరిపింపుచుంటివిమన్వాది ధర్మశాస్త్రాచారములు బాపనయ్యల కును। కరిపింపుచుంటివికర్మ నిర్వాహణసంస్కారబుద్ధులు గురుస్వాముల కును॥కురిపింపుచుంటివి గురుతరంబుగనబ్ధి గోత్రాటవులమహా కుంభవృష్టి। యరిపింపుచుంటి వహర్నిశంబులవేద శాస్త్రంబులనునమ్మఁజనపదటంచు। ॥ తే॥ గీ॥ యింకఁగొంకకనిట్టి కళంకగతుల। పంకమునుఁద్రోయనీకలి లెం కలకుని। రంకుశాధిపతిత్వమీ జంకవయ్య॥ ౨౪॥

సీ॥ అరిగింపుచుంటివి గురుతరాటవులకు సత్కర్మవిజ్ఞాన పౌరులకును॥ తరిగింపుచుంటివో దానధర్మాచారబుద్ధిమర్త్యులకు సిరుద్ధముగను। కరిగింపు

చుంటివి కార్యనిర్వహణచాతుర్య ధైర్యస్థైర్య ధుర్యతలను। యొసిగింపుచుంటి వయుక్తమార్గములకు వేదశాస్త్రపురాణ వేత్తలకును। తే। గీ। యిట్టిదాభాగ్యుఁడవునిన్నుఁబుట్టజేసి। నట్టివిధినసవలెగాఁక పట్టినన్నుఁ। దిట్టఁబనిగాదునూవె బల్టిట్టవీవె। కలి। ౮౫।

సీ। కుటిపింపుచుంటివి కులవిచక్షణలేక నుండనందఱికొక్క కుండఁగూడు। ఝడిపింపుచుంటివి వడిదాతలిండ్ల పెద్దమ్మగారిని పరివేశ మ్మొనచిన। నడిపింపుచుంటివి పుడిమిలోపలమమ్ము నన్యాయమార్గ ప్రయాణములకు। విడిపింపుచుంటివి విగ్రహారాధనల్ భక్తులమదినపరక్తి జొనిపి। తే। గీ। యిట్టిదుర్మార్గమునకొడి గట్టివెలయు। నట్టినిన్నుక్షణంబులో ముట్టడించి। పట్టిగిట్టంగసేయుమా ప్రభువులింక॥ కలి। ౮౬॥

సీ। మొలిపింపుచుంటివి మొలకలెత్తంగదుర్నీతి బీజములు ధాత్రీతలమున। కలిపింపుచుంటివి మొలకలుజ్వాలమంద కొదువలేకను కలికుంభవృష్టి। కొలిపింపుచుంటివి ఫలపూర్ణదృష్టిని చలమూనిపాషన్యములపంట। నిలిపింపుచుంటివి నిఖిలదేశములందు కలిధాన్యరాసులుఁగలియఁబంచ॥ తే। గీ। మంచిమార్గమునను చరియించుటకునో। కించుకైననుబుద్ధిజనింపకున్న। పంచశరునన్నమేలసృజించెనిన్ను॥ కలి॥ ౮౭॥

సీ। పుట్టింపుచుంటివి మెట్టువేదాన్తము ల్విజ్ఞానమార్గముల్ వెలయకున్న। గిట్టింపుచుంటివి కిల్బిషహరణ ప్రాయశ్చిత్తములనెల్లనిశ్చయముగ। కొట్టింపుచుంటివి గురుచరణారాధన ప్రభావజ్ఞతల్ నదువకున్న। మట్టింపుచుంటి వమానుషచర్యలే పట్టునైననుఁగనుపట్టకున్న। తే। గీ॥ యెంతటిదురంతకుఁడవు నిరంతరముర। వంత్యసుకృతమెఱుంగనుచింతసేయ। కంతకంతకుఁగలిఁగురిపింతువేల। కలి। ౮౮।

సీ। ఖండింపుచుంటివి కర్మకాండనిరూఢి కపటార్థనిపుణసంఘటనకలన। తుండింపుచుంటివి దుష్పథోగ్రకుఠారహతినిసన్మార్గకల్పతరులతల। నెండింపుచుంటి వఖండవర్షాభావమునను సస్యౌషధీమూలములను। పండింపుచుంటివి పాపకర్మాధర్మసస్యలతావృక్షసంచయముల। తే। గీ। మెత్తగలభించెనీదుదుర్వృత్తమునకు। బొత్తుగాహిందువులమొత్తమిత్తరినిని। వృత్తిగావించితివిస్వతంత్రవృత్తినకట। కలి॥ ౮౯।

సీ। వగ్గింపుచుంటివి వర్ణాశ్రమాచార విధములనెల్లను విస్తరముగ।

తగ్గింపుచుంటివి ధాత్రీస్థలంబున పాఁడిపంటలవృద్ధిబహువిధముల । కగ్గింపు
చుంటివి ఘనతరవంశానువర్తనంబులననివార్యగతుల । మ్రగ్గింపుచుంటివి
మహితతపోజ్ఞాన మహిమలనెల్లనిస్స్పృహలుఁగాఁగ । తే । గీ । వహహగ
నుఁగొనసమ్భ్రతావహములగుచు । బహువిధంబుల నీమహామహిమలెల్ల ।
మహివెలుఁగుచుండెసద్భ్రాత్రరహితమగుచు । కలి । ౮౦ ॥

సీ॥ గద్దింపుచుంటివి కానియింకెన్నినాళ్లుండు నీశాసనస్వార్గమురివ్వనుచు ।
ముద్దింపుచుంటివి ముద్దుబిడ్డలనమ్మి శుల్కంబుఁగొనువారి నల్కదూరి ।
రుద్దింపుచుంటివి రూఢిగాకలిముద్ద హిందుపుల్లలఁబొందునట్లు । బ
ద్దింపుచుంటివి హద్దిరేయనుచును కర్మపాశంబులఁబట్టుబొల్లు । తే । గీ ।
మాపురాకృతకర్మమే యేపుమీరి । జెప్పుమాపనిపొంచికే రూపమునను ।
పాపకూపంబులఁకుద్రోవజూపుచుండె । కలి ॥ ౮౧ ॥

సీ॥ అర్పింపుచుంటివి వహంకారమునశాహితాగ్నులగ్నులను శల్లారు
నట్లు। తీర్పింపుచుంటివి దేవకార్య శుభోత్సవంబులుస్నతిఁజేయువలదటంచు।
నేర్పింపుచుంటివి నేలవేలుపులకు కౌశలంబలహాల కొన్నలందు । కూర్పింపు
చుంటివి కులవిచక్షణాంధక్కి పరిపరిగతుల సంబంధములను । తే॥ గీ॥ ధరణిఁ
బెరుగుట విరుగుట కోరకుంచు । తెలుఁగవాఁమిట్టి పడకునీ తెఱఁగులన్ని ।
దొరతనమువారు పరిహరింతురు నిజమ్ము । కలి ॥ ౮౨ ॥

సీ॥ పంపింపుచుంటివి పరమధర్మాచార వర్ణ్యల కొర్ణ్యవాసములకు ।
దంపింపుచుంటివి దారసాహసనగ్నసాదులు గుండెపింఛైయుడంగ । చింపిం
పుచుంటివి తుంపతుంపరలుగా పరతత్వవిజ్ఞానశాస్త్రములను। కంపింపుచుంటివి
గడగడ హయాణరాజన్యుల ధర్మశాసనములను ॥ తే॥ గీ॥ తమ ప్రజలకెట్లు
నీవు నిత్యమునుపాత్రకములఁబడద్రోయ మాప్రభూత్తములునిన్ను । సమ
యఁజేయకనుందురాక్రమముగాను । కలి । ౮౩ ।

సీ॥ ంపింపుచుంటి వహోశిరంబులను పాగాలమాన్పించి టోపీలు
వేట్క । చంపింపుచుంటివి సాధుసజ్జనులకు గ్రాసంబులేక సంత్రాసమొంద।
నింపింపుచుంటివి తెంపులేకనుసిరుల్ విపరీతకర్మప్రవిష్టులిండ్ల । తెంపింపు
చుంటివి దినదినక్రమమున ధర్మపాశంబుల దట్టానను ॥ తే॥ గీ॥ భళిర దిన
దిన మభివృద్ధి నలరుచుండె। కలియటంచును సంతోషకలననుండ । వల
దునీపొంకమడఁగు నాపలుకు వినుము । కలి । ౮౪ ॥

సీ॥ వాస్తవంబుగను సమస్తహిందువులునా పుస్తకంబులు తమహస్త

ములను। శస్త్రంబుగా నిడిస్వార్థతమీర నవి స్తరంబుగ గాంచి మస్తకములు।
ప్రస్తరింపుచునను ప్రస్తుతుల్ సేయుచుంచా స్తుశో జెప్పుటనాస్తి భువిని। రస్త
హింద్వాదూర్థ గ్రంథ విస్తారములఁ గనిశాస్త్ర నెమ్మదినొక మోస్తరైన ॥ తే॥ గీ॥
కస్తిఁబొడగువచించితి నిస్తులముగ। హస్తములు మోడ్తుక్షమి యింపునే
స్తముంచి। ప్రస్తుతపు చర్యలనమది గుస్తరించి ॥ కలి ॥ ౯౫ ॥

సీ॥ నిజమాడినను వచ్చునిష్ఠురంబంచును నిజమాడకుండుట నీతిగాదు।
ఉన్నమాటాడిన నుడికినట్లగుననుచున్న మాటాడకనుండ రాదు। స్థిరనుయ
థార్థవాది జగద్విరోధియంచును యథార్థము వల్కకునికి తగదు। మంచి
జెప్పఁగబోవ మలయును చెడ్డని మంచిచెప్పకనుండి మంచిగాదు ॥ తే॥ గీ॥
టంచు నెవరెట్టులనుకున్న మంచిచెడ్డ। లెంచ రాప్రాజ్ఞులంచు నూహించినేవ।
చించితి నిజమ్ము నీవుఁ గోపించకయ్య ॥ కలి ॥ ౯౬ ॥

సీ॥ బ్రాహ్మణుల్వీరను పక్షపాతంబున క్షత్రియుల్వీరను మైత్రినెఱపి।
వైశ్యులు వీరను వైరస్యబుద్ధిచే శూద్రులటన్నయుపాయతోను। హరా
ణులటంచభిమాన ముప్పొంగఁగ సాయిబులంచు నిస్సారముసను। పంచము
లను వ్యాగ్రభావంబుతోఁడను నన్యదేశీయులంచన్యబుద్ధి ॥ తే॥ గీ॥ జెప్పలే
దిప్పటికిఁగలచొప్పులరసి। జెప్పితినటంచుఁ జదవరు లొప్పుకొనక। తప్పదని
యుంటివలదు నీ మెప్పు మాకు ॥ కలి ॥ ౯౭ ॥

సీ॥ దండింపకయ్య నాదుండగంబులు ధరామండలిఁ దెల్పె నీతండటంచు।
కోపించకయ్య నాపాపకర్మంబులుఁ దాపక దెల్పె నీతండటంచు। తిట్టించక
య్య నాగుట్టెల్లభంగులఁ ధట్టించి తెల్పె నీతండటంచు। పోరింపకయ్య నాఘో
రకృత్యంబులు దారతఁ దెల్పె నీతండటంచు ॥ తే॥ గీ॥ నన్ను నేనున్నదున్న
టులన్నదప్పు। గొన్న మత్ప్రభు సన్నిధివిన్నవించి। నిన్నుఁ దండింపుదును
మమామన్ననిడక ॥ కలి ॥ ౯౮ ॥

సీ॥ తమకుఁ బుట్టించు విధాతకైనను ప్రజలందఱు భూషింతురన్నమా
ట। తమ్ముఁ బోషించు శ్రీదామోదరునకైన నందఱు భూషింతురన్నమాట।
విలయాదిపతయైన విశ్వనాధునకైన నందఱుబూషింతురన్నమాట।
దేవలోకంబేలు దేవేంద్రునకునైన నందఱుభూషింతురన్నమాట। తే॥ గీ॥
కల్ల నేననవెంతటి బల్లిదుండ। నెల్లవారెట్టులనుకున్న వల్లెయనుచు। నుల్లసి
లుచుందు మనమునఁ దల్లడిలక ॥ కలి ॥ ౯౯ ॥

సీ॥ శ్రీసుధాకరవంశ శీతమయూఖుండు శ్రీపూషపాటి దక్షిణకవాట।

ధుగరాజ బిరుదాంకితుఁడుఁ బాచిపేఁటను ప్రాచీపురీ రాజ్యపాలకుండు ।
వగుత్యాడ శ్రీయన్నమానవనీపతికిఁ గంగాంబా మహాదేవి కగ్రసుతుఁడు ।
విజ్ఞాన జనకుఁడస్విఖ్యాతిఁ గాంచిన శ్రీపెద్దమల్లపక్షితివరాధి ॥ తే॥ గీ॥ పతి
సహోదరుఁడను వీరపదరణీవ । రాభిధానుఁడ శ్రీ మల్లికార్జునపద ।
భక్తుఁడనెఱింగిప్రోవుమవ్యక్త కరుణ ॥ కలి ॥ ౧౦౦ ॥

సీ॥ ఘనతరశాలివాహన శకంబునఁదిగతిగదచ్చినొండుసంఖ్యగవిరో
ధి । కృద్ద్వగమార్గశీర్షద్విపక్షతృతీయభృగువాసరముసమముగను వెలయు ।
హూణశకంబునందొఁడొండుఁదొమ్మి దొకటసంఖ్యను ధరిత్రిఁగ్రాలుచు
న్న । సంవత్సరమున డిశంబరు నెల నెన్మిదవరోజు రాత్రికినవపురమున ।
॥ తే ॥ గీ ॥ పూర్తి జేసితినీకృతిపూర్ణకరుణ । నార్తిఁదొలఁగింపుమోశలి
మూర్తి నీదు । కీర్తి వెలయంగ నీమనస్ఫూర్తిగాను ॥ కలిమహారాజ దుష్ట
సంక్రమితతేజ ॥ ౧౦౧ ॥

సంపూర్ణం.

స్వస్తి.

SRI

Mahadeva Satakam.

BY

DEVAGUPTAPU RAMABHADRAKAVI.

Published by

Messrs. VONTEDDU LATCHIAH & Sons.

General Merchants, Amalapur.

FIRST EDITION, 1000 COPIES

COCANADA.

PRINTED BY MESSRS G. VENKANNA BROS. AT THE MANORANJANI PRESS.

1912

Price Re. 0—1—0

శ్రీ

శ్రీమహాదేవశతకము

దేవగుప్తాపు రామభద్రకవి విరచితము.

ఇది

ప్రస్తుతం అమలాపురం వాస్తవ్యులు వీరశైవ బ్రహ్మశ్రీ

బండారు తమ్మయ్యగారిచే సరిచూడబడి

అమలాపురం కాపురస్థులు పగశివానంద మెస్సర్సు

పంటెద్దు లక్ష్మయ్య అండు సన్సువారిచే

కాకినాడ:

జి. వెంకన్న బ్రదర్సువారి మనోరంజనీ ముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రింపించి

ప్రచురింపఁబడియె.

మొదటి కూర్పు 1000.

1912.

వెల రు 0—1—0

పీఠిక

ఆంధ్ర భాషాభిమానులార!

సామాన్య జనంబు లందఱికిని సులభశైలిని నీతిని బోధించు నవగుటంజేసి శతకములు మన యాంధ్రగ్రంథములలోఁ బ్రధానములుగ నెన్నఁదగి యున్నవి. రామాయణాది మహాకావ్యములును భాగవతాది పురాణములును, వసుచరిత్ర లోనుగాగల ప్రబంధములును గూడ సత్యోపదేశకములయ్యును గఠినశైలిని భావగర్భితములుగ వ్రాయఁబడిన పెద్దగ్రంథములగు కతన నవిపండితజనంబులకు మాత్రముపకరనార్హమై జనసామాన్యమున కంత మేలొనగూర్పఁ జాలవు. 'శతకము' లన్ననో యానీతులనే కొన్ని పద్యశతములలోఁ బొందుపరచి సులభశైలిని వ్రాయబడినవగుటచేఁ బండిత పామర జనంబుల నొక్కరీతిని రంజింపఁజేసి వారికి మేలొనగూర్ప సమర్థంబులగుచున్నవి. మఱియును భగవన్నామ సంకీర్తనంబు లగుటంజేసియుఁ బరంధాముని జిహ్వోలాసంబుల నుద్ఘోషించు నవ్వగుటంజేసియు నీశతకంబులు ముక్తిదాయకంబులు గూడ నగు ననుట కించుకయు సందియముండదు. అట్టిశతకములు భక్తిరస పూరితములై మృదు మధుర భాషారచితములై లోకజ్ఞాన సమన్వితంబులై చదువరుల మనంబుల నుల్లసిల్లంజేసి తత్కర్తల యశశ్చంద్రికల నెల్లయెడల వ్యాపింపఁ జేయుచున్నవి. ఇట్టిగ్రంథములఁ రచించినకవులు పరమ భక్తాగ్రేసరమిన్నలనియు లోకపరిపూర్ణజ్ఞానవిజ్ఞాతలనియు ననన్యశేముషీవిభవసంపన్నులనియు నూహింపక తప్పదు. కాని యిక్కాలములోఁ బైసుగుణంబుల నొప్పుశతకములను జక్కనిశైలిని రచించుక

వులును వారినాదరించు పోషకులును సన్నగిలి నారనుట లోకవిదితమే. శతక కవిత్వమన్నఁ గడుఁజప్పిడియనియుఁ బామర జనరంజకమనియుఁ గూడఁగొందఱి మతమైయున్నది. మోటు శృంగారపద్యములతో నిండి యుండు కల్లబొల్లిగ్రంథములును యిచ్చవచ్చినరీతిని యేగ్రామ్యభాషనో రచింపఁబడు నవలలును యిక్కాలపు జనసామాన్యమును యాకర్షించుచున్న సంగతి వేరుగ వ్రాయవలయునా? కామినీమణుల కచకుచవర్ణనంబులయందును విరహవేదనలయందును దవుల్కొన్న వారిమనంబులభక్తివైరాగ్యనీతిప్రధానంబులగు శతకములు రంజింపనేర్చునే? కాని పూజ్యులగు మనపెద్దలిప్పటికిని శతకములయం దత్యాదరణనుంచి తాము జిన్నతనంబునఁ బఠించిన శతకములలోనిపద్యముల నప్పుడప్పుడుతమతీరిక వేళలఁబఠించుచుండుటఁ జూచుచునే యున్నవారము.

ఈ 'మహాదేవశతకము' నురచించిన మహనీయుఁడు దేవగుప్తాపులింగకవిగారి పౌత్రుఁడును భాస్కరమంత్రిగారి తనయుండును యగు రామభద్రకవిగారై నట్లీయనశతకాంతమున వ్రాసినపద్యమునుబట్టి స్పష్టపడుచున్నది. వీరుఅమలాపురమునకు నాగ్నేయభాగమున సుమారెనిమిదిమైళ్ళదూరముననున్న దేవగుప్తంగ్రామమందు సుమారొక నూరుసంవత్సరములక్రిందట నివసించిన నియోగబ్రాహ్మణులయినట్లు తెలియవచ్చెడిని. వీరిశతక కవిత్వము భక్తివైరాగ్యరసభూయిష్ఠమై చక్కని శార్దూలమత్తేభవృత్తములతోఁ దనరారుచున్నది. కొన్నిపద్యములు శ్రీధూర్జటిమహాకవికృత శ్రీకాళహస్తీశ్వర శతకమందలిపద్యములనుబోలి వానిని స్మరణకుఁదెచ్చుచున్నవి. కవిత్వమం దచ్చటచ్చట, కొన్నికర్కశరీతి ప్రయోగములును ఛందోభంగములును యుండిననుండవచ్చు. కాని పద్యములన్నియు భక్తివైరాగ్యరసగర్భితములై సర్వేశ్వ

రుండగు మహాదేవుని చిద్విలాస వర్ణనాపరంబులై శివభక్తుల కమి
తానందప్రదంబులై విలసిల్లుచున్న వనుట కిసుమంతయు సందియముం
డదు. ఇట్టి గ్రంథమింతవఱకును ముద్రింపఁబడక తాళపత్రశయ్యాలం
బడియు నచ్చటచ్చట కాగితపుఁబ్రతుల వ్రాయబడియు శిథిలంబగు
చుండుట శోచనీయము. ఈలోపమును నివారణచేయఁబూని యీపట్టణ
వాస్తవ్యులు పరశివానంద వంకిష్టులత్సయ్యగారొక ప్రాతప్రతిని దీసుకు
నివచ్చి నన్ను సవరింపఁగోరఁగా నాకార్యతొందరలచేఁ జాలకాలవిలం
బము జరిగిన నాకోపినమట్టుకు తప్పులసవరించి యిచ్చితిని. వీరలంతొం
దరయే లేకున్న గ్రంథమింతత్వరలో ముద్రణాయంత్రమునకుఁ జేరక నే
యుండును. ఇట్టి జీర్ణగ్రంథముల పునరుద్ధరించుటయందు వీరికుండుకు
న్న భక్తిశ్రద్ధలు కడుంగడు స్తవనీయములు. సద్భక్తయాతీర్ణహారుండ
గు హరుండువీరి కాయురారోగ్యాభివృద్ధులఁ బ్రసాదించుగాత! గ్రంథ
మునవిప్పటికిని వెయియునన్ని తప్పులుండియేయుండవచ్చును. కాఁబట్టి
పండితోత్తములు దయయుంచి తప్పులఁదెలియఁబరచినచో ముందుకూ
ర్పులోనయినను సవరణకవకాశము కాఁగలదు. పాలంగోరికీలాలము
నుజ్జగించుమరాళంబు బలెఁబండితులీ శతకమందలి యొప్పుల నేగ్రహిం
పఁ బ్రార్థితులు.

అనులాపురము

ఇట్లువిన్నవించు,
సుధీజనవిధేయుఁడు,
బండారు తమ్మయ్య.

శివాయనమః.

శ్రీమహాదేవశతకము

శ్రీమంతుండగు వాసుదేవుఁడు సుర ♦ జ్యేష్ఠుండు శక్రేంద్రుఁడున్
సోమాదిత్యులు సర్వదిక్పతులు లోగిన్ ♦ జొట్టులు పక్షులు నా
నామర్త్యుల్ గనలేని నీమహిమ లె ♦ న్నన్ దుష్కరంబైన మ
త్ప్రేమాసాహసికంబుఁ జూడుము మహా ♦ దేవా! భవానీధవా.

శా. దుగ్ధాంభోనిధికన్యకా పరివృఢ ♦ స్తోత్రార్హ చారిత్ర సు
స్నిగ్ధ స్వచ్ఛ వళక్షగాత్ర దివిష ♦ త్సీమంతి సీమంతినీ
సద్యఃపాత్రివృత వస్త్రకల్పనకళా ♦ సంపాద్య సంభావనా
దృగ్దేవాంగ మునీంద్ర పోషక మహా ♦ దేవా! భవానీధవా. 2

శా. తారా హార పటీర హీర శరద ♦ బ్దస్వర్గవీదేవతా
హ్మారుద్గోశతపంక్తి మద్ధయబుభు ♦ స్తంబేరమైందాద్రియుధ
క్షీరోదన్వదజద్వితీయ్యల నధి ♦ క్షేపించు నీదహాకాం
తే రంజిల్లు జగత్రయంబున మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 3

శా. నీవే దిక్కని నమ్మినందుకు జగ ♦ న్నేతా దయాళుండవై
నావిజ్ఞాపన మాలకించి యిఁకనై ♦ నన్ ముద్దు చెల్లించి నీ
సేవాసక్త మనంబునందుఁ గలుగన్ ♦ జింతింపవయ్యా నమ
ద్దేవాధీశ్వర నీకు మ్రొక్కెద మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 4

శ్రీ మహాదేవశతకము.

శా. చెప్పంగారాని జనంగముండనఁగ నీ ♦ సేవామహత్వంబు క
న్నప్పన్ ధన్యునిఁ జేసినట్టి విధమం ♦ తా జెప్పఁగా వింటి మా
యాప్పా! విప్రుని ముప్పు దప్పులకు నీ ♦ వై సేగిరాకుండఁగాఁ
ద్రిప్పంజాలునె చెప్ప నేటికి మహా ♦ దేవా! భవానీధవా. 5

మ. నిను సేవించినవాఁడు పుల్కసుఁడు గా ♦ నీ బ్రాహ్మణద్రోహి శీ
లనదక్షుం డవనీ కృతఘ్నుఁడు దురా ♦ రంభుండు గానీ సదా
వనజాతప్రభవాద్యమర్త్యులకు మే ♦ ల్వాఁడై తిరం బైన ము
క్తినిధానంబును బొందకుండఁడు మహా ♦ దేవా! భవానీధవా. 6

శా. లేఁడీ రేడు జగంబు లేలుటకు వే ♦ తేరాజు నీకంటె నీ
వాడించే తెరబొమ్మ లబ్జభవ వి ♦ ష్ణ్వాదిత్య వస్వాదులు
న్మేడల్ మీకు కులాద్రు లీభువనముల్ ♦ మీపల్లె లౌరా! భవ
త్క్రీడాదీర్ఘిక లేడువార్ధులు మహా ♦ దేవా! భవానీధవా. 7

మ. కనుఁగోఁజాలరుగాని జన్మమనఁగాఁ ♦ గన్మోసి కన్విచ్చినం
తనె యీచర్విత చర్వణంబులకు నా ♦ నందించుచున్ మానవుల్
కనకాగార కళత్ర పుత్ర శకసం ♦ ఘకారానిర్బంధ దు
ర్దినహానిం బడి మ్రగ్గిపోదురు మహా ♦ దేవా! భవానీధవా. 8

శా. మచ్చేతోగతి నేమి చెప్పెదను సాం ♦ బా! పార్వతీనాథ యీ
వచ్చేవారికిఁ బోవువారికిని దై ♦ వం బొక్కఁడో యిద్దఱో
చచ్చేదీతనువో తనుస్థమగు నా ♦ చైతన్యమో దీననా
దిచ్చో సందియ మేమి చెప్పుదు మహా ♦ దేవా! భవానీధవా. 9

శా. ఆదుర్దా పడనేల నీచరణసే ♦ వాసక్తుఁడై యున్న వా
డేదుర్లోపములం దగుల్కొనక బ్ర ♦ హ్మేంద్రాదు లర్చించు నీ

పాదద్వంద్వముచేతఁ ద్రొక్కఁబడు రా ♦ ప్యగ్రోవమందుండుధా
త్రిదివోత్తముఁడై తిరంబుగ మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 10

మ. రజతక్ష్మాధరగేహసర్వసుమనో ♦ రాజన్ముఖాంభోరుహ
వ్రజసమ్మోదకహాస్తవాహావిజయ ♦ వ్యాలోలఖేలన్మహా
గజచర్మావృత దివ్యదేహ నిజభ ♦ క్తప్రాణి సందోహభృ
త్రిజగత్పాలనకార్యసంగ్రహ మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 11

శా. వారిస్వైరిని సాటిఁ జెప్పుటకు స ♦ ర్వజ్ఞుండ వైనట్టి నీ
వారిందావు సమస్తలోకములలో ♦ నాత్మీయ భాగ్యంబునం
జేరన్ గల్గును నీసమీపమునకుం ♦ జిత్తానుసారంబుగా
ధీరాగ్రేసర నన్నుఁ బ్రోవుము మహా ♦ దేవా! భవానీధవా. 12

శా. తే లగ్నింబడిపోవ వెల్వలకు రాఁ ♦ దీయంగనుంబోవఁగాఁ
గేలంటం బొడకున్నె పాలసునకున్ ♦ గీడైనఁ దప్పింపఁ ద
జ్జాలిం బ్రోచిన వానిచేటునకె ను ♦ త్సాహించు నైజంబు లం
దేలాగల్గును తారుమారులు మహా ♦ దేవా! భవానీధవా. 13

మ. తనువచ్చేటవు డించుకేనియును జే ♦ తంగొంచు రాలేదు ప్రా
క్తనజన్మంబునఁ జేసికొన్నదిగదా ♦ కల్గించె నన్నింటి వ
చ్చినరీతిన్ జనుఁగాకఁ దా నొకనికి ♦ చ్చిందేసుమీ జన్మమి
త్తిన కార్యానకు సార్థకంబగు మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 14

మ. ఉదరంబా భవదాహ్వాయ న్రివితపి ♦ య్యూమవప్రిపూరంబు నా
హృదయంబాభవదర్ధ నిర్మిత సదా ♦ చారపరిచారంబు మ
త్పదసంబా భవదీయమూర్తి కలదా ♦ సందీప్తమానంబహో
త్రిదశాగ్రేసర నీదెభారము మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 15

మ. అజాండచ్ఛే పరిమాణ వత్సరములం ♦ దద్ధంబు నిద్రారతిన్
విజయంజేయును బాల్యయౌవన జరా ♦ విఖ్యాతనానావిధా
గ్రిజమున్ దక్షిణపాలు పద్గతికిఁజే ♦ రేసాధనంబెట్లగున్
త్రిజగత్పావన నీవె చెప్పుము మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 16

మ. కనువెట్టంబడి కాలెమన్మథుఁడు నీ ♦ కాండంబుచే మూఁడు ప
ట్టణముల్ గూలెను నీత్రిశూలహతిచే ♦ నారయ్యోనామిత్రసా
ధనవైకల్యము లేదు నీకయితె నా ♦ దౌర్భాగ్యమా నన్నుఁజెం
దినపాపంబు హరింపవైతివి మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 17

శా. ఈలోకంబున రాచవాని తలకా ♦ యేశదు మర్యాద లిం
కేలాగుండును వర్ణసంకరముల ♦ య్యేదానికిన్ ముందుగా
మాలుండుం ద్విజుఁడుం సమంబనెదు దు ♦ ర్మానాగ్రణుల్ పెద్దలై
తేలోకానకు సౌఖ్యమెట్లగు మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 18

మ. అతిదుఃఖాన్విత మాజవంజవదురం ♦ తాయాస ఖిన్నంబు న
ద్గతి దూరంబు పునః పునర్జననశో ♦ కాపాదనంబైన యీ
బ్రతుకే రోఁత భవత్ప్రసాదమును సం ♦ పాదించి మోక్షార్థియై
ధృతిచేనున్న త్రికాలవేదికి మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 19

మ. అనురక్తిం దగురాజునింగొలచి రీ ♦ త్యాకల్పమున్ గోరు మం
దుని బంధంబున పంతసింపఁడు వృథా ♦ స్తూలంబహోరాత్రముల్
నినుసేవించు మహాత్ముఁడై హితసుఖా ♦ లింగోరు యత్నంబుకై
దినకృచ్చంద్రకృశానులోచన మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 20

మ. అధికారాంధతమో నిమగ్నుఁడగువాఁ ♦ డైశ్వర్యగర్వంబునం
మదిశంకింపక పిన్నపెద్దలను స ♦ న్మానావమానంబులం

బొదలం జేయుచుఁ దద్గృహాంతమునదె ♦ ప్పళ్ళంబడున్ జచ్చినన్
ద్రిదివద్వారము సేరనీయరు మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 21

శా. చేతంజేసితి బుద్ధిపూర్వకముగాఁ ♦ జేయించితిన్ గొన్ని ని
ర్భీతింగొన్ని పరాకునంజరిగెఁ జె ♦ ప్పేటందుకుం శక్యమా
నాతప్పుల్ వృజనాను రూపకముల ♦ న్ననన్నుండ్రియీవర్ణనా
తీతపాత్రభవ మెట్లుబ్రోచెదో మహా ♦ దేవాభవానీధవా. 22

శా. మేనన్మూత్రపురీషదూషితము కే ♦ మీరోయకేతాఁది నే
దైనన్ మానుకుపెట్టి పెంచుకొనుమా ♦ తన్లాఁచిగా సంతకున్
దానేకర్తగ నేను భార్యనని మ ♦ ధ్యన్వచ్చి సాధించు నిం
తేనా దవరవారి ధర్మము మహా ♦ దేవాభవానీధవా. 23

శా. నీవై తే పదునాల్గు లోకములకున్ ♦ నిర్మేతవై తేసరా
బావింజేరినవానిచేతఁ గలదా ♦ ప్పందొప్పిదేగాని పై
గా వారింగొని రాఁదరంబగునె తాఁ ♦ గర్మంబు భావింపఁగా
నేవ్రాయయ్యవె యెంతపాల్లిన మహా ♦ దేవాభవానీధవా. 24

శా. లాలామూత్రపురీషసంకులము కే ♦ లాల ప్రపూరంబు పై
తోలేమేర్వడిగాని లోనరయ కిం ♦ తో రోఁత యీమేనికై
యాలోచించిన నేదిజూచిన నన ♦ హ్యంబిందు నీదేహమం
దేలామోహము నిర్వికారివె మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 25

మ. పరదారారతియుం బరస్వహరణో ♦ పాయంబుఁ జింతించుచున్
బరనిందాచరణంబు సేయుచు సురా ♦ పబ్రహ్మహత్యాదిదు
ర్భరకృత్యంబుల సల్పుచుం భవదభి ♦ ప్రాయప్రదీపంబుగాఁ
దిరిగేదుర్జను లెందుఁ జొత్తురో మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 26

మ. ఒకనాఁడేనియు ధార్మికప్రకృతిలే • కుండక్క దురాసక్తిఁ జే
తికిరాఁబడ్డ ధనంబు వడ్డికిడి యా • తేడా భుజించే కుసీ
దికుఁడే దారిని బోవునో తెలియలే • దావార్త తానాప్రస
క్తికిఁ బోనొల్లనివాఁడె ధన్యుఁడు మహా • దేవా భవానీధవా. 27

శా. శైవాచార ధురీణుఁడుం శివదీక్షా • జ్ఞానసంప్రదాయజ్ఞుఁడుం
దేవబ్రాహ్మణ పక్షపాతియగువాఁ • డేగాక దైవంబు వే
రేవానించిన రాతిపైఁ బ్రతిమ లే • రీతిన్విచారించినన్
దేవేంద్రార్చిత పాదపంకజ మహా • దేవా భవానీధవా. 28

మ. ధనధాన్యంబులతోఁ దురంగమగజం • ద్రశ్రేణితో రంభతో
నెనయా కాంతలతో నిరంతరము ల • క్ష్మియుంటెనో హాయటం
చును మార్పల్కుచునుండు నెవ్వనిగృహ • స్తోమంబు నప్పుణ్యుఁడా
దిసి మీభక్తునిఁగాఁ దలంచెద మహా • దేవా భవానీధవా. 29

మ. సిరితోఁబుట్టువు వార్యకుంబతివి యా • చింతామణీదేవతా
సురభీకల్పతరుత్కరంబులకు ద • త్తుండైన దేవేంద్రుపై
దొర పీరేడు జగంబు లేలుటకు నీ • తోపాటు బిచ్చాని కే
తికగంజేసితి వేమి చెప్పదు మహా • దేవా భవానీధవా. 30

మ. గరమాహారము తోలు బట్టనగలా • కాలాహిలోలామహే
శ్వరి కాత్యాయని రౌద్రివర్తనమునీ • చందంబు నొంటెద్దుదా
సరి వేమిచ్చెద పీవునిన్నడిగితే • చాలించు కైలాసమం
దిర నీబింకములింక నాకడ మహా • దేవా భవానీధవా. 31

మ. అనుమానింపకు నన్నుఁబ్రోచుటకు నీ • వైతే సదాభక్తర
క్షణ తాత్పర్యము గల్గువాఁడవె మన • స్సందేహ మేమున్నదో

వినియుండీ వినకుండినట్లుగను స ♦ న్వీక్షించి నీసెత్తి మొ
త్తిన యప్పార్థునికంటె లాతినె? మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 32

మ. భువిసావాసము చేత నైజగుణముల్ ♦ బోనేర్చునే కాకితోఁ
గవగానుండియు మేఁతమేసి యొకప ♦ క్కంబడి నానాఁటికి౯
దినసంబుల్ పయిఁబడ్డచోఁ బికము జా ♦ తివ్యక్తిలో కాకప
త్రవికారం బొక్కటైనఁ జెందునె మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 33

మ. హరి మేర్వంబుధి వేద పుష్పవరలా ♦ హార్యాత్మ్యసంభూతులుం
శరబాణాసన తూణసైంధవలస ♦ చ్ఛక్రోత్తమ స్యందముల్
స్ఫురదాభీల నియంతలై వెలయుచో ♦ ప్పంజేసి యారూఢిఁద
త్త్రిపురంబుల్ పొడిగాదహించిన మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 34

శా. భూతప్రీతి పరోపకారపరుఁడై ♦ భూతిత్రిపుండ్రాంకిత
ఖ్యాతుండై నిజకంఠ లగ్నవర రు ♦ ద్రాక్షోపమాలావ్రజో
పేతుండై నినుఁగొల్వలేక బహులం ♦ బీడించి యీపొట్టకై
తేతెమ్మంచును వేఁడు వెంగలి మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 35

శా. దేవబ్రాహ్మణరక్షఁ జేయఁటకుధా ♦ త్రీభారముం బూని ధ
ర్మావిష్కారము నిర్వహించుటకురా ♦ జై నిల్చు దైవంబనం
నావిష్ణుః పృథివీపతీ యనెను త ♦ న్న్యాయోక్తి తథ్యంబుగా
దేవప్రాయము రాజశబ్దము మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 36

శా. కళ్యాణాచల చాపభూరిభుజగ ♦ గ్రైవేయకోద్వీపసా
కల్యాయుర్ధన ధాన్య నిర్వపణ దీ ♦ క్షాటోపకాపాలికా
మాల్యాలంకృత దివ్యరూప సకలో ♦ న్మత్తారి సంతాప శాం
డిల్యాదిద్విజ మస్కరిందరిను మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 37

శా. హస్తాలంబకపాలమాల నిజ భ ♦ క్తామోదవాగ్జాల ని
త్యస్తేభూత నిశాటపాల వృజనో ♦ ర్వీజాతకుద్దాలమి
త్రస్తోమావనపుణ్యశీల గుహచం ♦ ద్రాదిత్యగోపాలకా
దిస్తోత్రవ్యగుణప్రవర్ధన మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 38

మ. హిమవత్పర్వతపుత్రికా రమణ ని ♦ న్నేలాగు మెప్పింతు నా
శ్రమ నేనాఁటికిఁ దీర్తువీవు గడియో ♦ జామో నెలో యేడో ని
క్కముగ జీవితకాలముం దెలియ శ ♦ క్యంబౌనె మాబోంట్లకున్
స్థిమితం బెట్లు ఘటింపఁ జేసెదొ మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 39

మ. హిమవత్పర్వత పుత్రికారమణ బ్ర ♦ హ్మేంద్రాది బర్హిర్ముఖో
త్తమ సంప్రార్థితపాదచంక్రమణ వే ♦ దార్థప్రతిష్ఠాపనా
సుమహాత్కార్య ధురీణ ధైర్యగుణయు ♦ స్తోక ప్రభావాంఛితా
త్రిమతోద్ధారణ కృత్యకారణ మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 40

మ. వనటద్దివ్య తరంగిణీ కలిత స ♦ ద్గాంగేయపంకేజ వా
సనలం జెందిన తేఁటిజేరునె వశ ♦ ష్యత్క్రార ఖర్జూర భూ
జనిసూనావృత పూతిగంధమునకున్ ♦ సర్వేశ! నీప్రాఁపుఁ జెం
దినవాఁ డన్యులపొందుఁ గోరునె మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 41

మ. అజవిష్ణుః ప్రముఖామర ప్రభుముఖా ♦ బ్జాదిత్యదేహంభవ
ర్ద్రిజితాదిత్య కపర్దమండల నట ♦ ద్గంగాసముత్తుంగ భం
గజితానంగ భుజంగ భూషణజగ ♦ త్కళ్యాణ సంపత్కరా
ద్విజరాజైకకృసిందుకంధర మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 42

శా. కట్టంబుట్టిన వహ్నికాల్చు మఱి త ♦ త్కాష్ఠంబు నన్నట్లుగాఁ
జెట్టిం జీమలు పట్టుకొన్నపగిదిం ♦ జీకాకుఁ గావించుచున్

మొఱ్ఱోపాపమ వద్దు పొమ్మనిన నే ♦ మోకాని పోఁజాలదీ
తెఱ్ఱివ్వంవద లేదిలేదని మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 43

శా. ప్రాణంబన్నది గాలిలోమసలని ♦ ర్బంధంబుగా నున్నచోఁ
బో నుద్యోగముఁ జేయుఁగాని నిలచే ♦ పొటంబులే దెప్పుడో
తా నేదారినిఁ బోవునో తెలియఁబోఁ ♦ దాపాటిమాత్రానకై
తేనీమాయ గ్రహింపనీయవు మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 44

మ. మితభాషారతుఁ డప్రయోజకుఁడుగా ♦ మేల్వావదూకుండు వి
స్మితుఁడుం డాంబికుఁ డంహతిప్రతి బడా ♦ యీకోరుగానార్యునిం
దితుఁడుం గుత్సితుఁడుం గృతఘ్నుఁడగు వాఁ ♦ డే గట్టివాఁడు న్మహా
ధృతిమంతుండని యెంతు రజ్ఞులు మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 45

మ. ప్రణవోచ్చారణముల్ లలాటమునఁ ది ♦ ర్యక్పుండ్రముల్ గంధరం
బున రుద్రాక్షుల పేరులుం దనువునం ♦ భూత్యంగరాగంబుచే
తను శుద్ధస్ఫటికాక్షమాలికయు సం ♦ దర్భించి నీదివ్యమూ
ర్తిని సేవించినవాఁడె ధన్యుఁడు మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 46

మ. మొకమానందకరంబుఁగా శ్రవణమున్ ♦ ప్రమోయించియాపాదమ
స్తకపర్యంతము భూతిలేపనము క్షాం ♦ చశ్చర్యమాయించి పా
యక రుద్రాక్షసుమాలిక ల్మెడను డా ♦ యంజేయు నప్పుణ్యమూ
ర్తికిఁ గీడేటికి సంభవించును మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 47

మ. శివభక్తుం డగువాఁడె దైవమనుచుం ♦ జింతించి లింగార్చనా
ప్రవణుండై భసితాంగరాగుఁ డగుచున్ ♦ భస్మత్రిపుండ్రాంకిత
చ్ఛవి ఫాలంబున నావరింపఁగ తదా ♦ చారపరిభావజ్ఞుఁడై
దివసంబుల్ కడకొత్తు విజ్ఞుఁడు మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 48

శా. సామీప్యంబు పిశాచసంకులము నీ ♦ సారూప్య మర్ధాంగికా
వ్యామోహంబు శ్మశానవాటికయె నీ ♦ వాసంబు సాలోక్యమం
దామోదింపదు నామనంబు భవదీ ♦ యంబైన సాయుజ్యమం
దేమో మక్కువ నాటియున్నది మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 49

శా. ఏమీతోఁచదు ముందుసాధనము నా ♦ కీతుచ్ఛ సాంసారిక
వ్యామోహంబునఁ బోయెఁ గాలము వృథా ♦ యాసంబుగా నింకన
న్నేమార్గానఁ దరింపఁజేసెదవొ ముం ♦ దేచూడుమా సాంబమూ
ర్తీ మృత్యుంజయ దీనపోషక మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 50

మ. తనుసంజాతులటంచుఁ బేర్కొనుట కం ♦ తాపుత్త్రులేతండ్రి జీ
వన మున్నప్పుడు తప్పి త్రిమ్మరక జీ ♦ వాంతంబునం దాబ్దికా
గ్నినిమిత్తంబులు సల్పుచు న్వడి గయా ♦ తీరంబునం న్పిండంబ
త్తి నిబిండంబిడువాఁడె పుత్త్రుఁడు మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 51

మ. తలపోయేపనికైన లోఁబడుట కం ♦ తా ఘోరసంసారవాం
ఛలకుం జిక్కుటకే వృథాకథన మే ♦ చందంబునం జూచినం
గలచందంబుగదా ప్రపంచ మనఁగాఁ ♦ గాసింతయేనిన్మదిన్
దెలియంజాలరు దీని మర్మము మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 52

మ. బలవద్వైరుల లోనఁ బెట్టుకొని పై ♦ పైవారిచే నాపదల్
గలిగె న్నాకని కుందువారిఁ జెనటుల్ ♦ గానెంతు నిష్కాములై
మెలమిన్ లోపలిశత్రులం దునిమి తే ♦ యేర్పాటుగా నందఱుం
దెలియ న్మిత్రులె శత్రులెవ్వరు మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 53

మ. కలికాలంబును లోఁదలంచుకొని స ♦ త్కార్యంబుచేఁ దామసం
గలిగెం దత్ఫల మూరకొన్నఁ ద్రిజగ ♦ త్కళ్యాణిచేఁజేతలం

గలయంజేసినఁ గాని జెంద వశములే ♦ కాలజ్ఞులై చెప్పినం
దెలియంజాలరు సూక్ష్మమార్గము మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 54

శా. అష్టావింశతి కాగమంబులు పురా ♦ ణాష్టాదశగ్రంథముల్
త్వష్టావక్త్రి సముద్భవంబులగు వే ♦ దంబుల్ తదంగంబులుం
దూష్టీభావము గాని వాస్తవముగా ♦ స్తోత్రింబుఁ జేఁజాలునే
త్రిష్టున్మాత్రతుఁడ నాకుశక్యమె మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 55

మ. మలమూత్రింబుల పుట్ట పోట్ట యసకృ ♦ న్మాంసాస్థిచర్మాస్రసం
కుల మీమేనుయను ప్రపంచమునకున్ ♦ గోపంబు.మోసంబదే
వలనంజూచిన దీనిపొందు విడిపో ♦ వంజాల దెంతైన బం
దెలకీబొందియ కాదె మూలము మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 56

శా. అజ్ఞానాంధతమఃపతంగ నిజహ ♦ స్తాలీఢ సారంగ సూ
ర్యాజ్ఞాది గ్రహరాజరక్షణ శర ♦ వ్యాసంగ దివ్యాంగ స
ర్వజ్ఞపోక్త మతత్రిభంగ ఖరదృ ♦ గ్భస్మీకృతానంగ హా
సిజ్ఞానాప్రబలోపద్దళిక మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 57

శా. పుట్టింపం బ్రతికింపఁ దుంప నగునే ♦ ర్పుంబూని విన్నాణివై
మెట్టం బట్టము గట్టుకొన్నదొరవే ♦ మీపాటివారేరి మీ
పొట్టం బుట్టిన లోకసంతతులకుం ♦ బోరాని చుట్టానవై
తెట్టుం బ్రోవక నీకుఁదప్పదు మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 58

మ. గడిసర్పంబును దంతువాయువు మతం ♦ గ శ్రేష్ఠముం బచ్చునా
యుడునీభక్తులకెల్లనుంగుఱుతుగా ♦ ఢో వారీష్ఫూర్వోత్తరం
బడిగేవారికిఁ జెప్పరాద శివసే ♦ వాభక్తులై నైజమా

జడతం బాసి నిజస్వరూపములతో ♦ సాయుజ్యముం బొందుటఁ
దెలియంజాలరు మాదృశుల్ హరమహా ♦ దేవా భవా నీధవా. 59

మ. కరి యేమంత్రము దాపఠించె ఫణియే ♦ కాలజ్ఞతం లింగస
త్కారనాభ్యర్చన మాచరించె ధృతిచే ♦ తన్ లూత నీమంబునే
గురుశిక్షాపరతం గ్రహించె నివి పె ♦ క్కుల్ చెప్పఁగానేల సు
స్థిరమౌ భక్తియె నీకుముఖ్యము మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 60

మ. గణసేవారత మర్పణవ్రతము ష ♦ ట్కాలస్వలింగార్చనా
గుణసంపాదన లింగధారణము నా ♦ కుంజూడ కాకుత్స్నమౌ
ఫణి మేల్కొల్పిన చందమౌను విధిలో ♦ పంబైనచో మూఢభ
క్తిని సేవించుట ముఖ్యకార్యము మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 61

మ. పలుచందంబుల సంచరించితి మనః ♦ ప్పాటశ్చరుం డెన్నిగం
తలు దూరించిన దూరితిన్ తనువు ని ♦ త్యంబంచు గర్వించి యే
కొలఁకుం బాత్రముగాని కార్యములు పె ♦ క్కుల్ సేసి నీమాయనే
తెలియంజాలక మోసపోతిని మహా ♦ దేవా భవా నీధవా. 62

మ. మతిమంతుల్ గుణవంతు లుత్తములు స ♦ న్మాన్యుల్ శివాభ్యర్చనా
వ్రతసంపూత చరిత్రు లార్యజను లా ♦ రాధ్యుల్ సదారాధ్యులీ
క్షితిపై వారల భక్తిపూర్వకముగా ♦ సేవించువారే యనిం
దితమార్గంబున నిన్నుఁ జొత్తురు మహా ♦ దేవా భవా నీధవా. 63

మ. నినుసేవించి కృతార్థులైన జనుల ♦ న్నిర్వాణ పీఠస్థులం
గని యీసంగతి యెట్టిదో తెలిసికోఁ ♦ గాంక్షింపఁగానేల నా
యనుమానంబుఁ బరిత్యజించుకొన ని ♦ న్నాసించి యున్నాగదా
తినబోతూ రుచు లెన్న నేటికి మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 64

మ. పలుచందంబులనిన్నుఁ గొల్చు నతఁడే ♦ బ్రహ్మణ్యుఁ డార్యుండు ని
ర్మలుఁ డౌ నందుకు సంశయించునతఁడా ♦ బ్రహ్మణ్య సంప్రాప్తి కిం
గలదే నిష్కృతి యెన్నిజన్మములకున్ ♦ గాకున్న సామాన్యమా
తెలియంజాలరు నీమహత్త్వము మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 65

మ. ప్రణవోచ్చారణ పూర్వకంబుగ మహా ♦ పంచాక్షరీ మంత్రమే
ఘనుజిహ్వాగ్రమునందు వర్తిలు నిరా ♦ ఘాటంబుగా నమ్మహా
త్ముని పాదోదక సేచనంబునఁ గృతా ♦ ర్థుండౌ జనుం డట్టిభ
క్తినిదానంబగు ముక్తిఁ గాంచెద మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 66

శా. ఆలుం బిడ్డలకంటెఁ జుట్టములు లే ♦ రంచు న్మహామోహినై
కాలక్షేపము చేసితిం జనియె నా ♦ కాలంబు నిష్కారణం
బాలోచించిన యీజవంజవదుమా ♦ హానోకహ శ్రేణికిన్
స్త్రీలేమూలక మెల్లవారికి మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 67

మ. అడియాసంబడి క్షుద్రదేవతల వె ♦ న్నాడించినన్ వారిట
క్కులకుం జిక్కెనె పాపము ల్వేగచునే ♦ కుందేళ్ళు తాటాకుచ
ప్పుడుచే నల్పునిభార్యకంటెఁ గడుబ ♦ ల్యుండైన వానింట నుం
డెడు నేబానిసయైన మేల్గద మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 68

మ. అధికారాంతమునందుఁ గన్పడుఁ దదీ ♦ యాగోవికారంబులుం
విధవైతే గనిపించు ఆంకుబుణముల్ ♦ వీథెక్కినం దోఁచున
య్యధమరణత్వము లేమిలోఁ దెలియు భా ♦ ర్యాభక్తి లోకానకున్
దిద్దివేందార్చిత పాదపంకజ మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 69

మ. అడిగేవానికిఁ బ్రాణమొక్కటియె భా ♦ గ్యాధిక్యతన్ మూర్ఖుఁడై
గడిమిన్ లోభ్యుఁడు వెల్తిమాటలఁదిర ♦ స్కారంబు గావించినన్

నడువంజూచును బ్రాణమొక్కటియుఁ ద ♦ న్నాసించు ప్రాణఘ్నతం
దెలుపన్నేరమి హానిఁ జేయును మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 70

శా. ప్రాంచత్కాంచన పర్వతేష్వాసనవా ♦ గ్భర్తృప్రభుత్వార్చితో
దంచత్పాదసరోజ దిగ్వసనరా ♦ ప్యత్స్మాధరాదిత్యకా
సంచార ప్రమథాభిసేవిత సము ♦ జ్యానిర్జితాశేష రా
త్రించారావృతనాపరాక్రమ మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 71

శా. కాంతాకాంచనములు విధాత ధరపైఁ ♦ గల్పించెఁ దల్లీలచే
నంతా మోహితులౌటకై తెలివిహీ ♦ నంబట్టియయ్యాసకా
నంతైనం జొరనీక నిల్చునతఁడే ♦ సర్వేశుఁ డీయర్థమం
దెంతే నీయెడ లేదు నిక్కము మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 72

మ. చనియెం గాలము మూఁడుపాతికలహో సం ♦ సారకూపంబులో
మునుఁగం దేలను గాని యొండెఱుఁగ నా ♦ ముప్పెప్పుడో కప్పకై
యణువున్నట్టి భుజంగమంబుక్రియ డా ♦ యంజూచు నీదేహికై
దినమున్ మృత్యువు పొంచియుండును మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 73

శా. క్రవ్యాద వృష దుగ్రటంక నిజభ ♦ క్తత్రాణ నిశ్శంక మూ
ర్ధివ్యాకల్పశశాంక దృగ్దహనచూ ♦ ర్ణీభూత మీనాంక స
త్యవ్యశ్రోత్రి విలంబి భూరిచయ భా ♦ స్వద్రత్న తాటంక త్వ
ద్దేవస్థాన నిజాంక శంకర మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 74

శా. దేవబ్రాహ్మణ భక్తిహీనులపవి ♦ త్రీభూత చేతస్కులం
తేవాశి ప్రకృతిప్రచారులు భవ ♦ ద్దివ్యప్రభాహీన వి
జ్ఞావిఖ్యాత జనాపవాదులగు మి ♦ థ్యావాద సంపాదులే
దేవా నీప్రియులంచు మ్రొక్కఁద మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 75

మ. విమలామోదకరంబుగా ఘుమఘుమా ♦ విఖ్యాతమౌ యక్షక
ర్దమ లిప్తాంగము సామునిర్మలవిశు ♦ ద్ధస్వచ్ఛ భస్మానులే
పము సామ్యంగము గాఁగ నీయొడలు నే ♦ ర్పాటౌట శాస్త్రప్రవృ
త్తి మృషాగాదను చంద మేర్పడు మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 76

మ. వసటంబెట్టకు మింక దీనుఁడను నీ ♦ వాడం దయాశాలివై
మనుపం జూడుము నీకు దప్పదు సుమీ ♦ మావంటి పాపాత్ములం
గనికారంబునఁ బ్రోచువారెవరు నీ ♦ కన్నన్ శివానాథకం
ధినిపాంగాంగజభస్మలేపన మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 77

మ. చరమావస్థను బొందినప్పుడు మన ♦ శ్చాపల్యముం దాపముల్
కరపాదప్రముఖప్రదీపములవై ♦ కల్యంబు పీడింప నా
చెఱలో నీచరణాంబుజద్వయ మన ♦ శ్చాపల్యమెట్లుండునో,
తిరమౌన ట్లిపుడే యొనర్చెద మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 78

మ. అనుమానింపఁగనేల నీచరణ సే ♦ వాసక్తుఁడై ముక్తిఁ జెం
దని దౌర్భాగ్యుఁడు లేఁడు లోకమున లూ ♦ తాదంతికాలాహివ
క్త్రాణపాసాధిక మూఢజాతులును శం ♦ కాటంకముల్ లేక ము
క్తినిసేవించుట మాకుసాక్ష్యము మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 79

శా. ఖాసాల్ పట్టపురాజు లయ్యెదరె పై ♦ కంబెంతయున్నన్ మహా
రాసుల్ బియ్యపు రాసులౌనె ఘాశిపా ♦ రం జల్లినంగాని ది
గ్వ్యాపోన్నైభవ క్షుద్రదేవతలు పె ♦ క్కండ్రైన నీవౌదువే
ధీసామ్రాజ్యధురంధర మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 80

మ. చతురస్వీకృత వేదవేవిహానభూ ♦ పాసంభృతామోదసం
స్మిత వక్త్రామృతపాద కోపశిఖిభ ♦ స్మీభూతకన్యాదప

ర్వతరాజాత్మతనూజ నిర్మలమనో ♦ రాజీవ షట్పాద వి
స్తృతరౌప్యాచలపాద సౌఖ్యద మహా ♦ దేవా భవానీధ . 81

మ. దురితోత్తాలలతాలవిత్ర యమృతాం ♦ ధోలోకపాలాదిఖే
చరసంభావనపాత్ర సంతతయశ ♦ స్స్వచ్ఛకాంతిచ్ఛటా
పరిపూర్ణోత్తమ దివ్యగాత్ర కమలా ♦ ప్తస్తోత్ర కైలాసమం
దిరకళ్యాణచరిత్ర శంకర మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 82

శా. నీలగ్రీవ భవన్మహామహిమ వ ♦ ర్ణింపంగ నాశక్యమా
నీలోనం సగబాలుఁ బంచుకొన ♦ తా నేరత్ర్యయే యంతకుఁ
గాలక్షేపముఁ జేయుచున్న త్రిజగ ♦ త్కళ్యాణి మూలాగ్రముఁ
దేలం బ్రస్తుతిఁ జేయనేర్తునె మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 83

మ. అనుకుంటే యిది నోటితప్పు భవదీ ♦ యంబైన సామర్థ్యముఁ
మనుజుల్ చక్కఁగఁ జెప్పఁగోఁదగరు సా ♦ మాన్యుండవా నీవు నీ
వెనుకం జూచిన వారికందఱికి నీ ♦ వేతండ్రివై యొక్క రీ
తిని బాలింపక యున్కి మంచిదె మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 84

మ. ప్రమథాధీశ భవత్పదాంబుజ సప ♦ ర్యాసక్తచిత్తంబునం
బ్రమదంబొప్పఁ బ్రతిక్షణంబు నియతిన్ ♦ బంచాక్షరీమంత్రరా
జ మనుష్ఠానము సేయుచుం దినములీ ♦ చందంబునం బోవనా
త్రిమిమ్ముం జెందినవాఁడె ధన్యుఁడు మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 85

శా. నీచేనున్న మృగంబుపైఁ గరుణనా ♦ నేత్రాగ్నికోష్ఠంబునా
డాచే గొడ్డలి మొక్కపోవుననిచూ ♦ డా వారి చేఁజిక్క కా
కాచేవారలు లేక నాయురుచిక్కై ♦ కన్నప్ప నోటంగిలై
తేచింతామణి యట్లు దింటివి మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 86

మ. భవదాజ్ఞం శిరసావహించుకొని సా ♦ ఫాలంబు నీకాలికీఁ
దవుల న్మ్రొక్కుచు నాజవంజవసము ♦ ద్రించీద లేనింక న
న్నవలం జేర్పుమటన్న విన్నపము నీ ♦ వాలించి పాలించవై
తివి నాకెవ్వఁడొ దిక్కు చెప్పుము మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 87

మ. శరణన్నన్ వినిపించుకోవు మహదై ♦ శ్వర్యాతిరేకంబునం
గురుపేబుట్టెనొ భక్తులందు ననుకం ♦ పాదృష్టి లేదాయెనో
కిరికై పోరుని యుద్ధకాలమున డా ♦ కేలెత్తి మున్నెత్తి న
న్నరుఁడు వ్వోత్తున మొత్తితే చెవుడు దా ♦ నంబుట్టెనో నీకు న
త్తెఱఁగేలాటిదో తోఁచకున్నది మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 88

మ. ప్రసవావేదనఁజెంది బిడ్డఁగని యా ♦ బాముల్ నిజస్వాంతమం
దిసుమంతైనను నెంచుకోక మఱియా ♦ యింపే యెదం గోరుగూ
పసిచందంబున మానవుండు మునుపౌ ♦ బాముల్ విచారింపక
ద్దెస యేగోరు నిదేమిచిత్రమొ మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 89

మ. శివశంభో పరమేశ విశ్వజనకా ♦ చింత్యప్రభావా హరా
భువనాధీశ్వర కావవేయనుచుమ ♦ ద్బుద్ధీంద్రియప్రాణవా
యువు లేకంబుగఁజేసి నీచరణసా ♦ యుజ్యంబెదంగోరునా
దెసఁగీగంటను జూడవేటికి మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 90

శా. సాంబా ! నిన్నుదలంచి వేఁడుకొనిశ ♦ శ్వద్భక్తి నీపాదప
ద్మంబుల్ పూజలొనర్చు భక్తులకు సి ♦ ద్ధంబౌగదా భిక్షువే
షంబుల్ భూతి దిగంబరత్వము విషా ♦ శిత్వంబులిమ్మాటనా
డెంబే యెవ్వనిగొల్తు రట్లగు మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 91

మ. భవదీయంబగు రూప మెవ్వడుమదిం ♦ భావించి నీనామమం
త్రివరం బెప్పుడు జిహ్వపై నిలుపునా ♦ తండే జుమీా శకృచ

శ్రీవిరించాదుల కందరాని సుఖవా ♦ ర్థిన్నోలలాడుంసదా
దివిషద్వర్ణిత పాదపంకజ మహా ♦ దేవా భవానీధవా. 92

శా. రాజానుగ్రహ మెట్లొ యల్పునిపయిన్ ♦ రాఁగా నతండే తనే
రాజైనానని పంచమేధ్రునికృపం ♦ రాగాంధుఁడై మంచిచె
డ్డేమాడం డది తప్పినం శవము వాఁ ♦ డేజుమ్ము యీధాత్రిపై
తేజోనిర్జిత పూర్ణిమాశశి మహా ♦ దేవాభవానీధవా. 93

మ. హరశంభోపరమేశ విశ్వజనకా ♦ కాలాహిసంభూషితా
సురసంసేవిత పార్వతీరమణ వి ♦ శ్వద్యక్షులోకేశ శం
కర కారుణ్యపయోధి మారహర స ♦ త్కైలాస సంచార భా
స్కర సోమాగ్ని విశాలలోచన జగ ♦ త్కర్తా ననుంబ్రోవుసు
స్థిరసౌఖ్యంబును నొందఁజేయుము మహా ♦ దేవాభవానీధవా 94

మ. తలిదండ్రుల్ సుతు లన్నదమ్ములును మి ♦ త్రామాత్యవర్గంబు బం
ధులుకోడండ్రును వెంటరాగని సుబు ♦ ద్ధుల్ పెక్కుమార్గంబులం
దెలియంజెప్పిన వారిఁ బోవిడిచి నీ ♦ దిక్కే కనుంగొంచు చిం
తిలి నిన్ గొల్వఁగలేఁడు మూర్ఖుఁడు మహా ♦ దేవాభవానీధవా. 95

మ. ధనమెంతేని గడింపగాఁదలఁచి చి ♦ త్తంబందు నప్పుణ్యాపా
పనిరీక్షాక్రమమెల్లఁ బోవిడిచి దు ♦ ర్భావానువృత్తిన్ సదా
దినముల్ పుచ్చుచుసొమ్ముగూర్చుకొనుచుం ♦ డేమూర్ఖుఁడెప్డోతుదిం
దినకృచ్చంద్ర కృశానులోచన మహా ♦ దేవాభవానీధవా. 96

మ. శరదబ్జప్రతిమానగాత్రవిలస ♦ త్సౌజన్యచారిత్ర భా
స్కరసోమాగ్నివిశాలనేత్ర భవపా ♦ శప్రస్ఫురద్వల్లికా

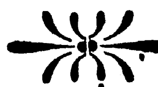
ఖరనిర్ద్వైకలవిత్రి వహ్నియుదకా ♦ కాశాదిభూతావళీ
స్థిరపట్ప్రత్ప్రదపాత్రినామక మహా ♦ దేవాభవానీధవా. 97

శా. దేవాధీశ మహేశ శంకర గిరీ ♦ శాకాలకాలాభవా
భావాభావవిచారదూర హరశ ♦ ద్వా పార్వతీనాయకా
శైవాంతఃకరణాబ్జబంభర శివా ♦ చంద్రావతంసా నమ
స్తే వామాంకనతీనుతీరుచి మహా ♦ దేవాభవానీధవా. 98

మ. జయసర్వేశ వినమ్రుతావరగుణాం ♦ చత్సౌఖ్యసంపత్ప్రదా
జయమాతంగకుమారికా హృదయరా ♦ జత్పంకజేందిందిరా
జయలక్ష్మీరమణార్చితాంఘ్రియుగళా ♦ భాస్వర్ణనీరేజ సం
దియమింకేటికిఁ బ్రోచి కావఁగమహా ♦ దేవాభవానీధవా. 99

శా. శ్రీమన్మంగళ మార్యసంస్తవనపా ♦ తీర్థభూతపాదద్వయా.
విమలాభాషు నిరస్తలోకనిచయా ♦ విద్యాతభక్తౌఘుదు
స్తిమిరాళీ భవదీయపాదములకున్ ♦ శీతాంశుకోటిద్యుతీ
స్థిమితంబుల్ గలుగంగఁజేయుము మహా ♦ దేవాభవానీధవా. 100

మ. విపులస్వచ్ఛతర ప్రబంధరచనా ♦ విద్యాంసుఁడుండేవగు
ప్తపువంశోద్భవుఁడైన లింగకవికిం ♦ బౌత్రుండచంచత్కవీం
ద్రపుఁడౌ భాస్కరమంత్రిపుత్రుఁడను ♦ పేరంరామభద్రుండనో
ద్విపచర్మాంబరనీకుభక్తుఁడ మహా ♦ దేవాభవానీధవా. 101

12	63	3	కొలఁకుల	కొలకుల
12	64	4	తినబో	తినఁబో
13	69	3	మదగ	మూర్గ
15	77	1	వాడం	వాఁడం
16	83	2	తా	నే
17	87	1	సాఫా	వాఫా
17	91	2	డేజూపి	డేఁజూమి
17	91	3	శత్వంబు	శస్త్వంబు
18	94	1	దశ్వ	కశ్వ
18	94	2	సుర	సౌర
18	96	3	డెష్టో	డెట్లో
18	98	1	దేవా	దైవా
18	98	2	శద్వా	శర్వా
19	98	4	నతి	సతి
19	101	4	ఘస్తుడ	ఘస్తుఁడ

ప్రకటన

స్వదేశభాషాభిమానులైన మిత్రులారా!

మేముపురాతనముగా సంస్కృతాంధ్రగ్రంథములను స్కూలుపుస్తకములు స్టేషనరివగైరా సామానులు విక్రయించుచుండినది యెల్లరకు దెల్లంబేగదా!

ఈమధ్య కొంత కాలముగా పుస్తకముల వ్యాపారముమాత్రమునిలుపదలచేసినందున మావద్దవ్యాపారముజేయువర్తకులు, స్నేహితులు, మొదలగువారలు కోరెడుగ్రంథములు నొకేతావునలభించక యితరులకు వ్రాసి తెప్పించుటచే ఖర్చులు అధికమగుటయు లభించినచో ధరలు హెచ్చుగానుంటున్నవనిమామిత్రులలో కొందరుపూర్వమువలనే పుస్తకములనన్ని మఱల తెప్పించి విక్రయించవలయునని కోరినందున ప్రసిద్ధిజెందిన గొప్పముద్రాక్షరశాలలయందు చక్కని యక్షరములతో మంచికాగితములపైని ముద్రించి మేలైన బయిండ్లుచేయబడిన, భారత, భాగవతాది పురాణములు, వైద్య, జ్యోతిష, వేదాంత ధర్మశాస్త్ర, కావ్య, నాటకాలంకార, పద్యకావ్య, వచనగ్రంథములును, వైష్ణవగ్రంథములును పేరువడసిన గ్రంథకర్తలచే వ్రాయంబడి చిత్రకల్పనలతోనిండి ప్రతివారామోదించునట్టి నీతిబోధకములైన (నావల్సు)అనుచిత్రవచనకావ్యములు, నాటకరత్నములు, బాలురుచదువుకొనుస్కూలుపుస్తకములు మొదలగుగ్రంథములు, స్టేషనరిమొదలైన సామానులును, మిగులసరసమైన ధరలకు విక్రయించుచున్నారము.

వి. పి. మార్గము నపేక్షించువారు, అర్ధరూపాయకు తక్కువలేక వ్రాసి తెప్పించుకొనవలయును మావలన నేవిషయమైనను దెలియగోరువారు రిప్లయికార్డుమూలము వ్రాసిప్రత్యుత్తరము తెలుసుకొనవలయును.

ఇట్లు
వంటెద్దు లత్సయ్య & సన్సు,
జనరల్ మర్చెంట్సు, బుక్కుసెల్లర్సు
అమలాపురం.

13222